

Møteinnkalling - Kontrollutvalget i Orkland kommune

Arkivsak: 21/299
Møtedato/tid: 26.10.2021 kl. 09:00
Møtested: Rådhuset, Formannskapssalen

Møtet avvikles for åpne dører, i tråd med kommuneloven § 11-5.

Eventuelle forfall, eller spørsmål om habilitet, meldes til Konsek Trøndelag IKS
v/ Eva J. Bekkavik på telefon 468 51 950, eller e-post: eva.bekkavik@konsek.no

Varamedlemmer møter etter nærmere innkalling.

Trondheim, 19.10.2021

Espen Tørset (sign.)
Leder av kontrollutvalget

Eva J. Bekkavik
seniorrådgiver
Konsek Trøndelag

Kopi: Varamedlemmer, ordfører, kommunedirektør og Revisjon Midt-Norge SA

Sakliste

Saksnr.	Sakstittel
36/21	Psykisk helse - orientering til kontrollutvalget
37/21	Tilsynsrapport - forvaltningskontroll på landbruksområdet
38/21	Kommunelovens bestemmelser om møte og møteoffentlighet - Orientering til kontrollutvalget
39/21	Forvaltningsrevisjon vannforsyning og avløp - prosjektplan
40/21	Oppfølging av politiske vedtak i Orkland kommune
41/21	Referatsaker
42/21	Eventuelt
43/21	Godkjenning av protokoll fra dagens møte

Psykisk helse - orientering til kontrollutvalget

Behandles i utvalg

Kontrollutvalget i Orkland kommune

Møtedato

26.10.2021

Saknr

36/21

Saksbehandler Eva J. Bekkavik

Arkivkode FE - 033

Arkivsaknr 20/254 - 25

Forslag til vedtak

Kontrollutvalget tar kommunedirektørens redegjørelsen til orientering.

Vedlegg

Orientering til kontrollutvalget - Psykisk helse

Saksopplysninger

På kontrollutvalgets møte 21. september 2021 ble det under sak 34/21 Eventuelt, vedtatt å be kommunedirektør om en orientering om psykisk helse.

Kontrollutvalget fattet enstemmig følgende vedtak:

Kontrollutvalget ber kommunedirektøren om en orientering om ventetid og behandlingstilbud for psykisk helse (barn, ungdom, voksne), samt personalsituasjonen. Orienteringen gis på kontrollutvalgets møte 26.10.2021.

Kontrollutvalgets sekretariat har i brev av 23.09.2021 bedt kommunedirektøren om å gi kontrollutvalget en orientering om psykisk helse.

Konklusjon

Kontrollutvalgets sekretariat viser til kommunedirektørens orientering i møtet og anbefaler kontrollutvalget å ta redegjørelsen til orientering.

Orkland kommune
Postboks 83
7301 ORKANGER

Vår saksbehandler: Eva J. Bekkavik, tlf. 468 51 950

E-post: eva.bekkavik@konsek.no

Deres ref.:

Vår ref.: 20/254-24

Oppgis ved alle henvendelser

Vår dato: 23.09.2021

Orientering til kontrollutvalget - Psykisk helse

På kontrollutvalgets møte 21. september 2021 ble det under sak 34/21 Eventuelt, vedtatt å be kommunedirektør om en orientering om psykisk helse.

Kontrollutvalget fattet enstemmig følgende vedtak:

Kontrollutvalget ber kommunedirektøren om en orientering om ventetid og behandlingstilbud for psykisk helse (barn, ungdom, voksne), samt personalsituasjonen. Orienteringen gis på kontrollutvalgets møte 26.10.2021.

Under henvisning til kontrollutvalgets vedtak i sak 34/21, ber vi herved om at kommunedirektøren i Orkland kommune orienterer på kontrollutvalgets møte 26.10.2021.

Med hilsen
Konsek Trøndelag IKS

Eva J. Bekkavik
seniorrådgiver

Dette brevet er elektronisk godkjent og har derfor ikke signatur.

Kopi til:
Kontrollutvalgets leder
Ordfører

Tilsynsrapport - forvaltningskontroll på landbruksområdet

Behandles i utvalg

Kontrollutvalget i Orkland kommune

Møtedato

26.10.2021

Saknr

37/21

Saksbehandler Eva J. Bekkavik

Arkivkode FE - 033, TI - &58

Arkivsaknr 21/217 - 2

Forslag til vedtak

1. Kontrollutvalget tar rapport etter forvaltningskontroll, Orkland kommunes tilbakemelding til Statsforvalteren, samt kommunedirektørens redegjørelse til orientering.
2. Statsforvalterens melding om avslutning av forvaltningskontroll legges frem for kontrollutvalget når denne foreligger.

Vedlegg

Følgende

Rapport etter forvaltningskontroll - landbruk

Tilbakemelding etter forvaltningskontroll

Saksopplysninger

Kommunal- og moderniseringsdepartementet ønsker samordning av tilsynsarbeidet mellom blant annet Statsforvalteren og kommunale kontrollutvalg. Som et ledd i dette arbeidet er det naturlig å gjøre bruk av rapportene som de statlige tilsynsmyndighetene utarbeider etter tilsyn i kommunene.

Statsforvalterens mål med en forvaltningskontroll på landbruk er å ivareta at midlene over jordbruksavtalen brukes til det formålet de er tiltenkt gjennom en målrettet og effektiv forvaltning. Kontrollen skal sikre at lover og regler overholdes, og at rettsikkerheten til søker ivaretas.

Statsforvalteren skal kontrollere om kommunen gjennom sin internkontroll har etablert systemer og rutiner som sikrer at ordningen forvaltes i samsvar med gjeldende landbrukspolitikk, og i samsvar med gjeldende lover, forskrifter og retningslinjer.

Kontrollen er gjennomført i perioden april-juni 2021. Statsforvalteren har gjennomgått rutiner, søknader og andre aktuelle dokumenter knyttet til de kontrollerte ordningene.

Statsforvalteren har konstatert 9 avvik og 7 merknader.

Avvik er mangel på oppfyllelse av krav til forvaltningen av ordningen som er fastsatt i eller i henhold til:

- reglement for økonomistyring i staten
- styrende dokumenter
- regelverket og/eller retningslinjer for ordningen

Merknad er forhold som ikke strider med krav, men der statsforvalteren finner grunn til å peke på behov for forbedringer.

Kontrollutvalgets sekretariat viser til vedlagt rapport for utfyllende informasjon om forvaltningskontrollen.

Orkland kommune har i brev av 30.08.2021 gitt Statsforvalteren en tilbakemelding på avvik og merknader (vedlegg).

Vurdering

Kontrollutvalgets sekretariat viser til Orkland kommunes tilsvarende på rapport etter

forvaltningskontroll (vedlegg) for utfyllende informasjon om kommunens arbeid med å lukke avvik og merknader. Kommunedirektøren er i e-post av 15. oktober bedt om en orientering om tilsynet og om kommunens oppfølging av avvik og merknader.

Konklusjon

Kontrollutvalgets sekretariat anbefaler at kontrollutvalget tar Statsforvalterens rapport fra forvaltningskontroll, Orkland kommune sin tilbakemelding etter forvaltningskontroll, samt orienteringen som vil bli gitt på utvalgets møte 26. oktober til orientering, og legger dette til grunn som en del av sin rutinemessige oppfølging av virksomheten i Orkland kommune.

Statsforvalterens melding om avslutning av forvaltningskontroll legges frem for kontrollutvalget når denne foreligger.

Orkland kommune
Postboks 83
7301 ORKANGER

Saksbehandler, innvalgstelefon
Kjersti Alne Solberg, 73 19 92 84

Rapport etter forvaltningskontroll - Orkland kommune

Vedlagte rapport er utformet med bakgrunn i Statsforvalterens observasjoner under kontroll i Orkland kommune.

Kontrollen ble gjennomført 25. og -26.05.2021, etter varsel av 23.04.2021.

Fylkesmannens funn er sortert i avvik og merknader. Som det framgår av rapporten ble det registrert 9 avvik og 7 merknader.

Lukking av avvik

Vi ber om en redegjørelse innen **01.09.2021** for de tiltak som er satt i verk for å rette opp registrerte avvik. Det bes om at også merknadene vi har registrert kommenteres.

Med hilsen

Anstein Lyngstad (e.f.)
seksjonsleder
Seksjon jordbruk og mat

Kjersti Alne Solberg
seniorrådgiver
Seksjon jordbruk og mat

Dokumentet er elektronisk godkjent

Vedlegg

1 Endelig rapport 2021 - Orkland kommune

Kopi til:

Konsek Trøndelag IKS Postboks 2564 7735 STEINKJER

Statsforvalteren i Trøndelag

Trööndelagen Staatehaaltoje

Rapport etter forvaltningskontroll

Kontrollert kommune:	Orkland kommune
Dato rapport:	18.06.2021
Kontroll avholdt dato:	25.-26.05.2021
Kontrollleder:	Kjersti Alne Solberg
Gjennomført av:	Trude Larsen, Anders Mona, Gunhild Halvorsen, Gaute Arnekleiv, Kjersti Alne Solberg
Til stede fra kommunen:	Ane Haugen Wexelsen, Trine Herdis Sølberg, Johan Randahl, Hans-Victor Wexelsen, Markus Pettersen, Svein Henry Berdal
Kontrollerte ordninger:	Produksjonstilskudd og avløsertilskudd i jordbruket Regionalt miljøtilskudd i jordbruket Tilskudd til avløsning ved sykdom og fødsel Erstatning for produksjonssvikt i plante- og honningproduksjonen AR5

1 Sammendrag

Rapporten er skrevet med bakgrunn i Statsforvalteren sin foreløpige rapport datert 20.05.2021 og Orkland kommune sin tilbakemelding datert 03.06.2021 samt 14.06.2021. Rapporten beskriver de funn (avvik og merknader) som ble avdekket. I Orkland kommune ble det konstatert 9 avvik og 7 merknader.

2 Generelt om kommunen

Tabellen under viser hvor mye midler og hvor mange enkeltvedtak som ble fattet i Orkland kommune i 2020 på de tilskuddsordningene kommunen hadde fått delegert myndighet fra staten:

Tilskuddsordning	Beløp - kr
Produksjonstilskudd og avløsertilskudd i jordbruket	93 656 941
Tilskudd til avløsning ved sykdom mm	3 312 069
Skogfond *)	1 866 476
Tilskudd til nærings- og miljøtiltak i skogbruket (NMSK)-Skogkultur	990 368
Tilskudd til nærings- og miljøtiltak i skogbruket (NMSK)-Veg og drift	278 551
Tilskudd til spesielle miljøtiltak i jordbruket (SMIL)	1 068 235
Tilskudd til regionale miljøprogram (RMP)	1 842 923
Tilskudd til drenering av jordbruksjord	739 290
SUM	103 754 853

*) Kun til skogkultur. I tillegg kommer skogfond til veier og andre formål

3 Hjemmel for kontrollen

Hjemmel for kontroll er Reglement for økonomistyring i staten § 15:

«Overordnede virksomheter skal ivareta kontroll med at underliggende virksomheter og enheter utenom statsforvaltningen som utøver forvaltningsmyndighet, utfører sine oppgaver på forsvarlig måte og i henhold til § 14».

§ 14 inneholder bestemmelser for internkontroll.

Kontrolloppgavene er delegert til Statsforvalteren i «Tildelingsbrev» og «Virksomhets- og økonomiinstruks» fra Kommunal- og moderniseringsdepartementet.

Statsforvalteren skal kontrollere om kommunen gjennom sin internkontroll har etablert systemer og rutiner som sikrer at ordningen forvaltes i samsvar med gjeldende landbrukspolitikk, og i samsvar med gjeldende lover, forskrifter og retningslinjer.

4 Grunnlag for kontrollen

Statsforvalterne er gjennom vår virksomhets- og økonomiinstruks og vårt tildelingsbrev bedt om å vektlegge kontroll for å sikre kvalitetsmessig god tilskuddsforvaltning. Utvelgelsen av kontrollobjekter er risikobasert. Samtidig står det i tildelingsbrevet at vi bør ha forvaltningskontroll i 20 % av kommunene hvert år og at vi skal ha 100 % oppfølging av avvik.

Målet med kontrollen er å ivareta at midlene over jordbruksavtalen brukes til det formålet de er tiltenkt gjennom en målrettet og effektiv forvaltning. Kontrollen skal videre sikre at lover og regler overholdes, og at rettsikkerheten til søker ivaretas.

5 Gjennomføring av kontrollen

Varsel om kontroll ble gitt i brev av 23.04.2021 og arbeidet med kontrollen er gjennomført i perioden april-juni.

Statsforvalteren har gjennomgått rutiner, søknader og andre aktuelle dokumenter knyttet til de kontrollerte ordningene.

Kommunene fikk i forkant av kontrolldagen tilsendt et egenvurderingsskjema som ble besvart og returnert Statsforvalteren i forkant av møtet.

Kommunen fikk oversendt en foreløpig rapport 20.05.2021.

Den 25. og -26.05.2021 ble det gjennomført et møte med kommunen på teams der involverte i kontrollen i kommunen og hos Statsforvalteren deltok. Det ble i møtet gjennomført en forvaltningsdialog rundt de svarene kommunen hadde gitt på egenvurderingsskjemaet. Foreløpig rapport ble også gjennomgått.

Kommunen ga skriftlig tilbakemelding på fakta i foreløpig rapport den 03.06.2021 og 14.06.2021.

Foreløpig rapport og tilbakemeldinger fra kommunen er lagt til grunn for denne rapporten.

Vi gjør oppmerksom på at avvik 8 er utenfor det som var varslet fokusområde i kontrollen av Produksjonstilskudd og avløsertilskudd i jordbruket. Statsforvalteren velger allikevel å ta med dette i rapporten, da praksis er gjennomgående i saksbehandlingen og ikke i tråd med regelverket.

6 Kontrollområder

Tabellen under gir en oversikt over de avvik og merknader som ble avdekket under kontrollen:

Avvik er mangel på oppfyllelse av krav til forvaltningen av ordningen som er fastsatt i eller i henhold til

- reglement for økonomistyring i staten
- styrende dokumenter
- regelverket og/eller retningslinjer for ordningen

Merknad er forhold som ikke strider med krav, men der statsforvalteren finner grunn til å peke på behov for forbedringer.

Avvik og merknader som ble avdekket under kontrollen:	
Tilskuddsordning - alle	
Merknad 1	<u>Behov for å videreutvikle system for internkontroll</u> Kontrollen har avdekket at kommunen hadde rutiner for de kontrollerte ordningene i 2020, disse er videreutviklet i 2021. Kontrollen omfatter året 2020. Det er mangler ved rutinene i 2020, og vi ser at noen av manglene er borte gjennom videreutviklingen i 2021. Innholdet i rutinene for 2020 er omtalt mer spesifikt i funn under hver enkelt tilskuddsordning. Internkontroll skal tilpasses virksomhetens risiko, vesentlighet og egenart. Arbeid med internkontroll skal være et løpende arbeid. Inn i arbeid med internkontroll vil det normalt inngå ROS-analyser, rutiner for implementering, dokumentasjon, oppfølging, rapportering og oppdatering. Det anbefales at Orkland kommune fortsetter arbeidet med å videreutvikle kommunens system for internkontroll på landbruk. Det vises til reglement for økonomistyring i staten.
AR5	
Merknad 2	<u>Mangler ved skriftlige rutiner - kontinuerlig ajourhold av AR5</u> Kommunen mangler egne skriftlige rutiner i 2020, men de har benyttet NIBIO sine rutiner. Rutinen kommunen har utviklet for 2021 er beskrivende i forhold til innholdet i AR5, jord- og landbruksregisteret. Håndtering av feil som oppdages ved saksbehandlingen tilknyttet søknad om PT /RMP bør inngå i rutiner. Rutinene kan bedres gjennom å beskrive hendelser som medfører omklassifisering av markslag, eksempel tilplanting, gjengroing. Det anbefales også å konkretisere prosedyrene for å håndtere endinger i AR5 som oppstår på grunn av nedbygging (eksempelvis veier og bebyggelse).

Tilskuddsordning: Regionalt miljøtilskudd i jordbruket (RMP)	
Avvik 1	<u>Manglende risikovurdering ved utplukk til stedlig kontroll</u> Kommunen har ikke foretatt risikovurdering for utplukk av foretak til stedlig kontroll for 2020.
Regelverk	Rundskriv 2020-19, kap 4.5.2. Andre og fjerde avsnitt: « <i>Kommunen skal plukke ut søknader til kontroll på bakgrunn av en risikovurdering</i> » [...] « <i>Kommunen skal dokumentere de vurderinger og prioriteringer som ligger til grunn for utvalget av søknad til kontroll</i> »
Frist for å lukke avviket	Umiddelbart
Kommentar	Det foreligger et håndskrevet notat om tema som bør kontrolleres på en del foretak, gjelder ikke spesielt miljøtilskuddene.
Avvik 2	<u>Ikke gjennomført 5 % kontroll, kontrollrapporter er ikke signert</u> Det skulle vært stedlig kontroll av fem saker. Det er gjennomført kontroll av to. Kontrollrapportene er ikke signert.
Regelverk	Rundskriv 2020-19 Kap 4.5.1, fjerde avsnitt: « <i>minst 5 prosent av søknadene som landbrukskontoret behandler per søknadsomgang skal det være gjennomført stedlig kontroll av (eventuelt dokumentkontroll) før saksbehandlingsfristen i fylket</i> ». Kap 4.5.4. tredje avsnitt: « <i>Innehaver av foretaket eller annen person som forplikter foretaket, skal signere på kontrolldokumentasjonen for å bekrefte at stedlig kontroll er gjennomført og at han/hun er enige i opplysningene som er notert under kontrollen. Kontrolldokumentasjonen skal også signeres av kommunens representant</i> ».
Frist for å lukke avviket	Umiddelbart
Kommentar	
Avvik 3	<u>Innvilga uberettiga tilskudd</u> Det er i flere saker for «bratt areal» og «beitinga av biologisk verdifulle arealer», innvilga uberettiga tilskudd. For «bratt areal» er det innvilga tilskudd til arealer som bare har vært beita. Til «beiting av biologisk verdifulle arealer» er det innvilga tilskudd til areal som i AR5 er utmarksarealer. I to saker for «bratt areal» er det innvilga tilskudd til «de første 15 dekanene». I ei sak er det innvilga tilskudd til ordningene «nedfelling eller nedlegging av husdyrgjødsel» og «spredning av husdyrgjødsel med tilførselslange» til arealer som ikke er i drift.
Regelverk	<u>Bratt areal:</u> Forskrift om regionale miljøtilskudd i jordbruket, Trøndelag, § 4: « <i>Arealer som kun beites gis ikke tilskudd [...] Det gis ikke tilskudd for de første 15 dekanene med brattareal på foretaket.</i> » <u>Beiting av biologisk verdifulle arealer:</u> Forskrift om regionale miljøtilskudd i jordbruket, Trøndelag, §11 Skjøtsel av biologisk verdifulle arealer, andre ledd: « <i>arealene skal være innmarksarealer [...]</i> ». <u>Nedfelling og eller nedlegging av husdyrgjødsel:</u> Forskrift om regionale miljøtilskudd i jordbruket, Trøndelag, § 22: « <i>Arealet skal høstes ved slått eller beiting etter siste spredning i søknadsåret.</i> »

Frist for å lukke avviket	Umiddelbart
Kommentar	Brudd på kommunens rutiner som sier: «Ved kontroll sjekkes de omsøkte arealene opp mot kravene i RMP-veileder.»
Avvik 4	<u>Manglende dokumentasjon på vurdering av avkorting og manglende begrunnelse for størrelse på avkortingsbeløp</u> Det er i fem søknader gitt feil opplysninger som kunne gitt utbetaling av uberettigta tilskudd. Kommunen dokumenterer ikke at avkorting er vurdert. I ei sak der det er avkorta på grunn av manglende gjødslingsplan, har kommunen ikke begrunna avkortingsbeløpets størrelse.
Regelverk	Forskrift om regionale miljøtilskudd i jordbruket §30: «Dersom foretaket uaktsomt eller forsettlig har: b) gitt feil opplysninger i søknaden som har eller ville dannet grunnlag for en urettmessig utbetaling av tilskuddet for seg selv eller andre, kan hele eller deler av det samlede tilskuddet som tilfaller foretaket avkortes.» Rundskriv 2020-19, Kap. 4.6.4: «Dersom et foretak har gitt feilopplysninger i søknaden som har eller ville dannet grunnlag for en urettmessig utbetaling av tilskudd til seg selv eller andre, kan tilskuddet avkortes etter de regionale forskriftene» [...] «Et overordnet mål med avkorting er å sikre forsvarlig forvaltning av fellesskapets midler. Risikoen for avkorting ved feilopplysning skal skjerpe søkerens aktsomhet ved utfylling av søknaden. [...] Bestemmelsen er utformet som en «kan» bestemmelse, men det klare utgangspunktet er at tilskuddet skal avkortes dersom søker minst har vært uaktsom ved inngivelse av feilopplysninger, og dette har gitt, eller kunne gitt, merutbetaling. Forvaltningen plikter i alle tilfeller å vurdere avkorting». Rundskriv 2020-19, kap 4.6.2, tredje avsnitt: «Det følger av RMP-forskriftene at tilskudd kan avkortes hvis foretaket har manglende eller mangelfull gjødslingsplan eller journal over plantevernmidler. Det er lagt opp til at kommunen skal bruke skjønn ved fastsetting av avkortingsbeløpet. Dette for å oppnå en balanse mellom hvor alvorlig regelverksbruddet er, og hvor stor reduksjon tilskuddsutbetalingen blir. Selv om kommunen skal bruke skjønn, er det viktig at like tilfeller behandles likt. Derfor er det gitt retningslinjer for størrelsen på avkorting.»
Frist for å lukke avviket	Umiddelbart
Kommentar	Ved feilopplysning eller regelverksbrudd skal alltid avkorting vurderes, denne vurderinga må kommunen kunne dokumentere. Når det foretas avkorting må det dokumenteres hvilke vurderinger som er gjort for fastsetting av avkortingsbeløpet. Brudd på kommunens rutiner som sier: «Foretar en rimelighetsvurdering i forhold til feilopplysningens alvorlighet og mulige konsekvens»
Merknad 3	<u>Mangler ved skriftlige rutiner – regionale miljøtilskudd</u> Kommunen har mangelfull skriftlig prosedyre for saksbehandling av

	regionale miljøtilskudd. Vi har mottatt «prosedyre» for regionalt miljøtilskudd, udatert. Denne sier ikke noe om hvordan søknadene skal kontrolleres (kontroll mot PT, mot kart, mot AR5, mot flyfoto, mot naturbase, mot Askeladden), hvordan feilopplysninger skal håndteres, Hvordan regelverksbrudd skal håndteres. Det er feil i prosedyren at søknader kun kan leveres elektronisk. Også feil at søknaden kan leveres 20 virkedager etter søknadsfristen. Skal være 14 dager. Søknadsfristen for organisert beitebruk mangler. Det er også sendt inn prosedyre for 2021, denne er bedre enn 2020-versjonen, men fortsatt noe mangelfull.
Tilskuddsordning: Produksjonstilskudd og avløsertilskudd i jordbruket	
Avvik 5	<u>Vurdering av vanlig jordbruksproduksjon – manglende dokumentasjon i fagsystemet eStil-PT</u> Flere foretak har varselmeldinger for lav avdrått på melk og få/ingen slakt på sau. Det er ikke dokumentert i fagsystemet eStil-PT hvilke vurderinger som er gjort i forhold til vurdering av vanlig jordbruksproduksjon.
Avvik fra	PT-forskrift § 2 Grunnvilkår RS 2020-28, pkt 2.3 Vanlig jordbruksproduksjon: «<i>Et grunnleggende vilkår for å kunne motta tilskudd etter forskriften, er at søker driver «vanlig jordbruksproduksjon». Vilkåret skal vurderes for hele søknadsåret under ett, og i lys av hva som er normalt for den enkelte produksjonen som vurderes</i>» RS 2020-28, pkt 2.3.2.1 Vurdering av produsert mengde: «<i>For lokalforedlingsforetak er det i tillegg relevant om foretaket oppnår en merinntekt av melken selv om omregnet melkemengde ikke oppfyller det generelle minstekravet. For lokalforedlingsforetak kan det også være aktuelt å regne med melk brukt til vareprøver som ikke er rapportert inn som salg. Det forutsettes i så fall at vareprøver kan dokumenteres med regnskapsbilag</i>» RS 2020-29, pkt. 4.2.2 Varselmeldinger: «<i>Dersom saksbehandler godkjenner en søknad med aktiv varselmelding, må saksbehandler skrive sin vurdering av varselmeldingen. Saksbehandlers vurdering av varselmeldingen skal skrives ned i seksjon «Behandling», i feltet «Kommentarfelt for saksbehandler (vises ikke i vedtaksbrevet)» eller i feltet «Begrunnelse (vises i vedtaksbrevet)»</i>»
Frist for å lukke avviket	Umiddelbart
Kommentar	
Avvik 6	<u>Manglende vurdering av økologisk produksjon</u> Det er i flere tilfeller ikke vurdert at omsøkt økologisk tilskudd er berettiget.
Avvik fra	PT-forskrift § 3 Tilskudd til husdyrhold, tredje ledd bokstav a og § 4 Tilskudd til jordbruksareal, andre ledd RS 2020-29 pkt 6.6.1.2 Økologisk areal: «<i>Hvilke vekster den økologiske godkjenningen gjelder for, og om veksten det søkes tilskudd for er i andre karensår eller i økologisk produksjon, må imidlertid kommunen undersøke ved oppslag i Debios</i>»

	registreringer» pkt 6.7.1.7 Økologisk husdyrproduksjon: «Fordi kontrollen mot Debios register ikke sjekker hvilke dyreslag den økologiske godkjenningen gjelder for, må dette kontrolleres mot Debios registreringer»
Frist for å lukke avviket	Umiddelbart
Kommentar	
Avvik 7	<u>Manglende kontrollplan, manglende varsling av kontroll og ikke gjennomført 10 % kontroll</u> Orkland kommune har ikke utarbeidet kontrollplan for 2020. Kommunen mottok 332 søknader i 2020, hvorav 5 ble avslått. I eStil-PT er det registrert 32 kontrollerte foretak, men kun 7 foretak har fått varsel om uttrekk til stedlig kontroll. Kommunen har ikke oppfylt kravet til varsel av kontroll for 25 foretak. Kontroller som ikke er varslet er ikke å anse som gjennomført kontroll, kun som ordinær saksbehandling. Kommunen har dermed ikke kontrollert tilstrekkelig antall foretak.
Avvik fra	Forvaltningsloven § 14 PT-forskrift § 10 Opplysningsplikt og kontroll RS 2020-29 pkt 5.1 Krav til forvaltningen: «Kommunen skal gjennomføre risikobasert kontroll hver søknadsomgang. Kommunene skal gjennomføre kontroll av minst 10 prosent av søknadene» pkt 5.2 Kontrollplan: «Kommunen skal utarbeide kontrollplan. Kontrollplanen skal være styrende for hvilke søknader som plukkes ut til kontroll og hvilke som ikke plukkes ut til kontroll. Kontrollplanen skal være skriftlig og utarbeides før saksbehandlingen av søknadsomgangen starter» pkt 5.3 Anvende kontrollplanen til å plukke ut konkrete foretak: «Etter at kommunene har gjennomgått kontrollplanen, skal kommunen videre plukke ut konkrete foretak til kontroll. [...] Kommunen skal beskrive skriftlig hvorfor den enkelte søknad er plukket ut til kontroll. Det kan gjøres kort med å vise til risikoindikatorer eller til ordning med høy risiko jf. risikovurderingen i kontrollplanen» pkt 5.4.1 Krav på opplysninger og utlevering av dokumentasjon rettes til søker: «Pålegg om å gi opplysninger er regulert i forvaltningsloven § 14. Der søker pålegges å gi opplysninger, eller sende inn dokumentasjon, skal hjemmelen for pålegget, forskriftens § 10, angis. Søker har rett til å klage over pålegget dersom han mener at han ikke har plikt eller lovlig adgang til å gi opplysningene. Søker skal gjøres oppmerksom på klageadgangen i forbindelse med pålegget jf. forvaltningsloven § 14.»
Frist for å lukke avviket	Umiddelbart

Kommentar	Kontrollen viser i tillegg at kommunen har foretak som driver samme husdyrproduksjon på samme driftssenter, og driftsfellesskap burde vært vurdert. Pkt 5.2.1 i RS 2020-29 sier: «I eStil PT, menyvalg «Rapporter» kan kommunene hente ut rapporter. Kommunen bør vurdere innholdet i rapporter i utarbeidelsen av kontrollplanen og ved utplukk av søknader til risikobasert kontroll. Det vil være hensiktsmessig å se på rapporter både fra inneværende søknadsomgang og fra fjorårets eller tidligere søknadsomganger».
Avvik 8	<u>Feil praksis ved vurdering av avkorting</u> I avviksrapporten hentet fra fagsystemet eStil-PT går det fram at kommunen har vurdert avkorting i 41 søknader. 6 søknader har fått avkorting. Praksisen ved vurdering av avkorting er for dårlig og ikke i tråd med regelverket.
Avvik fra	PT forskrift § 11 Avkorting ved regelverksbrudd PT forskrift § 12 Avkorting ved feilopplysninger RS 2020-28 kap 11 avkorting ved regelverksbrudd og kap 12 avkorting ved feilopplysninger og fristoversittelse RS 2020-29, pkt 6.15.3 Registrere og begrunne avkortinger: «Ved avkorting av tilskuddet, må saksbehandler angi hvilken type avkorting som er vedtatt og oppgi enten beløp eller prosentsats for avkorting. I tillegg må saksbehandler skrive en begrunnelse for avkorting. Begrunnelsen vil være synlig i vedtaksbrevet. I begrunnelsen må det fremkomme at vilkårene for å avkorte etter den aktuelle bestemmelsen er oppfylt. Ved avkorting etter § 11 første ledd må saksbehandler skrive sin vurdering av: • Om det er foreligger et brudd på annet regelverk for jordbruksvirksomhet • Om søker handlet «uaktsomt eller forsettlig» ved overtredelsen av de(n) aktuelle rettsregelen(e) • Om det «kan» avkortes i foretakets tilskudd, det vil si om regelverksbruddene er av en slik alvorlighetsgrad at det bør reageres med avkorting • Hva som er et rimelig og forholdsmessig avkortingsbeløp i den konkrete saken Ved avkorting etter § 11 andre og tredje ledd skal tilskuddet avkortes der foretaket mangler eller har mangelfull gjødslingsplan/journal over plantevernmidler. Ved avkorting etter § 12 må saksbehandler skrive sin vurdering av: • Om søker har gitt en «feilopplysning som har eller ville dannet grunnlag for en urettmessig utbetaling av tilskudd for seg selv eller andre» • Om søker handlet «uaktsomt eller forsettlig» da hun/han oppga feilopplysningen • Om det «kan» avkortes i foretakets tilskudd • Om det er rimelig og forholdsmessig å avkorte merutbetalingen i den konkrete saken, eller om avkortingsbeløpet bør settes høyere eller lavere
Frist for å lukke avviket	Umiddelbart
Kommentar	
Merknad 4	<u>Mangler ved skriftlige rutiner – produksjonstilskudd og avløsertilskudd i jordbruket</u> Kommunen har lagt fram en skriftlig prosedyre for saksbehandling av produksjonstilskudd for 2020. Gjennomgangen av saksbehandlingen under

	kontrollen viser at kommunen har behov for å videreutvikle rutinen.
Merknad 5	<u>Vurdering av husdyr på beite</u> I flere søknader er det godkjent et høyt antall dyr på 12/16 uker beite og 5 uker utmarksbeite. Det er ikke dokumentert i eStil-PT at kommunen har vurdert at det er sannsynlig at dyrene har gått på beite. Det vises til forskriftens § 3 3. ledd bokstav c og d, rundskriv 2020-28, pkt 3.7 og rundskriv 2020-29, pkt 6.8.1 «[...] Under saksbehandlingen bør kommunen vurdere om det er sannsynlig at dyrene har gått på beite [...]»
Tilskuddsordning: Tilskudd til avløsning ved sykdom og fødsel mv	
Merknad 6	<u>Mangler ved skriftlige rutiner – Tilskudd til avløsning ved sykdom og fødsel mv</u> Kommunen har lagt fram en skriftlig prosedyre for saksbehandling av Avløsertilskudd ved sykdom, fødsel mv. for 2020. Prosedyren manglet rutiner for vurdering av avkorting ved feilopplysninger. Dette er tatt med i prosedyren for 2021.
Tilskuddsordning: Erstatning for produksjonssvikt i plante- og honningproduksjonen	
Avvik 9	<u>Oversendte søknader er ikke komplett</u> Vurdering av skadeårsak og klimaprocent manglet på flere søknader ved oversendelse. Kommentar på om meldefrist er overholdt mangler på alle saker.
Avvik fra	Erstatningsforskriften §11. Kommunens behandling av søknad Rundskriv 2020-30 – kommentar til §11: <i>«Kommunen gir uttalelse til søknaden. Uttalelsen oversendes fylkesmannen og skal inneholde:</i> • <i>beskrivelse og vurdering av skadeårsaken, og i tilfeller der det er flere årsaker,</i> • <i>forslag til en prosentvis fordeling mellom klimaårsak og andre årsaker</i> • <i>kommentar på om meldefristen er overholdt og utfylt meldedato i ELF-søknad</i> • <i>en vurdering av om tapsbegrensningsplikten er overholdt»</i> Erstatningsforskriften §2. Vilkår (ledd 1 og 4): <i>«Har hatt svikt i plante- eller honningproduksjon forårsaket av klimatiske forhold.» [...]</i> <i>«Uten ugrunnet opphold har gitt melding til kommunen om at skade har oppstått, eller vil kunne oppstå»</i> Rundskriv 2020-30 – kommentar til §2: <i>«Foretak og forvaltning må foreta en faglig vurdering av om hele avlingssvikten skyldes klimaforholdene i vekstsesongen eller om hele eller en andel av avlingssvikten skyldes dyrkningstekniske forhold. Klimaprocent skal reduseres når det er andre forhold enn klima som har ført til avlingssvikt. Det er et krav i forskriften at foretaket melder om produksjonssvikt til kommunen «uten ugrunnet opphold». Vilkåret understreker foretakets ansvar for å dokumentere skaden»</i>

Frist for å lukke avviket	Umiddelbart
Kommentar	
Merknad 7	<u>Utplukk til kontroll er ikke risikobasert</u> Kommunen har ikke foretatt et risikobasert utplukk av hvilke foretak de skulle kontrollere. I rundskriv 2020-30 kommentar til § 12 Kommunens ansvar for kontroll, Sats - og beregningsforskriften, står det Kontrollutplukket bør være risikobasert.

7 Avsluttende kommentarer

Kommunen har en egen praksis på avkorting som ikke er i tråd med regelverket. Det er viktig at kommunen tar tak i og endrer denne praksisen.

I forhold til arbeidet med system for internkontroll er det allerede gjort mye godt arbeid. Vi oppfordrer dere til å fortsette det gode arbeidet dere er i gang med når det gjelder deres system for internkontroll på landbruksområdet.

STATSFORVALTEREN I TRØNDELAG HOVEDKONTOR
Postboks 2600

7734 STEINKJER

Tilbakemelding etter forvaltningskontroll

Vi viser til Statsforvalterens endelig rapport etter forvaltningskontroll av tilskuddsordningene innen landbruk i Orkland kommune, og vil i det følgende besvare de ulike merknader og avvik som er nevnt i denne.

Tilskuddsordning - alle

Merknad 1 Behov for å videreutvikle system for internkontroll: Kommunen har i 2021 videreutviklet og forbedret rutinene fra 2020. Dette arbeidet har fortsatt etter forvaltningskontrollen, slik at vi mener at de manglene som ble påpekt der er rettet opp. Rutinene vil bli lagt inn i kommunens internkontrollsystem Compilo.

AR5

Merknad 2 Mangler ved skriftlige rutiner – kontinuerlig ajourhold av AR5

Vi har i 2021 utarbeidet en egen rutine for ajourhold av AR5. Etter kontrollen har vi supplert denne med å beskrive hendelser som medfører endring i markslag, som tilplanting og gjengroing. Vi har også skrevet mer konkret om hvordan man skal handtere endringer som skjer ved nedbygging (bygging av veier, bebyggelse).

Tilskuddsordning: Regionale miljøtilskudd i jordbruket (RMP)

Avvik 1 Manglende risikovurdering ved utplukk til stedlig kontroll

Kommunen vil i god tid før neste søknadsomgang utarbeide en kontrollplan for RMP som er risikobasert og konkret på hvilke brukere som skal kontrolleres, basert på hvilke ordninger de søkte på i 2020.

Avvik 2 Ikke gjennomført 5% kontroll, kontrollrapporten ikke signert

På grunn av stort arbeidspress i 2020 ble ikke tilstrekkelig antall RMP-søkere kontrollert. Dette til forskjell fra tidligere år, da vi har hatt brukbar kontroll på dette. Det ble også avglemt å få søkeres signatur på kontrollskjemaet. Framover vil kommunen gjøre sitt ytterste for å få gjennomført tilstrekkelig antall kontroller.

Avvik 3 Innvilga uberettiget tilskudd

En del søkere har fått tilskudd til drift av bratt areal som ikke er blitt slått, men kun beitet. Kommunen vil behandle disse sakene på nytt og trekke tilbake tilskudd de ikke har krav på.

I to saker er det feilaktig innvilget tilskudd til bratt areal også på de første 15 daa. Dette er en feil som søkerne ikke kan lastes for, men saksbehandler har glemt å trekke fra 15 daa. I disse sakene vil vi ikke kreve tilbakebetaling av tilskuddet.

I en sak er det innvilget tilskudd til nedfelling eller nedlegging av husdyrgjødsel og spredning av husdyrgjødsel med tilførselsslange til arealer som ikke er i drift. Denne saken vil bli behandlet på nytt og tilskudd krevd tilbakebetalt.

Beiting av biologisk verdifulle arealer: I to saker er det gitt tilskudd til beiting av biologisk verdifulle arealer til arealer som i AR5 er karakterisert som utmark. Disse sakene vil bli behandlet på nytt, og uberettiget tildelt tilskudd vil bli krevd tilbakebetalt.

Innvilga tilskudd til slått av slåttefjell som ikke ligger i Naturbase: Vi har sikker kunnskap om at arealet er kartlagt av en biolog og gitt verdien «Viktig». Denne registreringen var fortsatt ikke lagt inn i Naturbasen da saken ble behandlet, og det formelle kravet var derfor ikke oppfylt. Vi vil være oppmerksomme på denne søkeren neste år og sjekke at registreringen er lagt inn i basen. Da selve tiltaket anses svært positivt og søker ikke kan lastes for at registreringen ikke var lagt inn i basen, vil vi ikke kreve tilskuddet tilbakebetalt.

Avvik 4 Manglende dokumentasjon på vurdering av avkorting og manglende begrunnelse for størrelse på avkortingsbeløp

Det er i 5 saker gitt feil opplysninger som kunne gitt utbetaling av uberettiget tilskudd.

I framtidige søknadsomganger vil kommunen være mer oppmerksom på dette og skrive hvordan man har vurdert eventuell avkorting, og der avkorting blir gjennomført vil vi begrunne bedre hvilke vurderinger som ligger bak størrelsen på avkortningsbeløpet.

Merknad 3 Mangler ved skriftlige rutiner – regionale miljøtilskudd

Den skriftlige rutinen for saksbehandling av RMP var mangelfull i 2020. I 2021 er det igangsatt et arbeid for å forbedre denne. Vi vil gjennomgå rutinene i god tid før søknadsomgangen starter for å få rutinen i samsvar med merknadene fra Statsforvalteren.

Tilskuddsordning: Produksjonstilskudd og avløsertilskudd i jordbruket.

Avvik 5 Vurdering av vanlig jordbruksproduksjon – manglende dokumentasjon i fagsystemet eStil-PT

Kommunen vil ved kommende søknadsomganger være nøye med å ikke godkjenne en søknad med aktiv varselmelding uten å skrive en vurdering av varselmeldingen med begrunnelse av vedtaket. Dette vil bli tatt inn i saksbehandlingsrutinen for produksjonstilskudd.

Avvik 6 Manglende vurdering av økologisk produksjon

Kommunen vil i framtidige behandlinger av søknader om økologisk produksjon alltid sjekke med Debio for å kontrollere at opplysningene i søknad stemmer med Debios registreringer. Punktet vil bli tatt inn i saksbehandlingsrutinen før neste søknadsomgang.

Avvik 7 Manglende kontrollplan, manglende varsling av kontroll og ikke gjennomført 10% kontroll.

På grunn av stort arbeidspress i 2020 samt de særskilte utfordringene som Corona-pandemien skapte for oss brukte vi en noe forenklet måte å kontrollere søknader på. Der vi tidligere har kommet på fysisk kontroll på gården og kontrollert alle temaer på søknaden, ble kontrollen nå i stor grad utført ved å sende e-poster der vi stilte konkrete spørsmål om særskilte temaer. Vi så ikke noe behov for å varsle disse kontrollene da det ikke var nødvendig for søkerne å stille til kontroll på et bestemt tidspunkt. Kun i 7 tilfeller, der vi visste at behovet for en fysisk kontroll var ekstra viktig dro vi ut. Vi tar til etterretning at Statsforvalteren ikke godkjenner disse e-postene som gyldige kontroller. Kommunen har i løpet av sommeren utarbeidet ny rutine samt kontrollplan for søknadsomgangen 2021. Denne vil bli brukt til å trekke ut søknader til kontroll ved søknadsomgang 2. Vi vil framover bruke aktivt de rapportene i eStil som viser søknader med forhøyet risiko for feil. Kontrollene vil bli gjennomført som fysiske kontroller dersom den personellmessige situasjonen gjør det mulig.

Avvik 8 Feil praksis ved vurdering av avkorting

Avkorting kan skje etter § 11, første ledd, § 11 andre og tredje ledd eller § 12. Kommunen vil endre sin praksis i henhold til bestemmelser i gjeldende rundskriv, slik at man alltid vurderer avkorting etter den aktuelle bestemmelsen og begrunner hva som er rimelig og forholdsmessig avkortingsbeløp i den aktuelle saken.

Merknad 4 Mangler ved skriftlige rutiner – produksjonstilskudd og avløsertilskudd i jordbruket

I etterkant av kontrollen har kommunen forbedret eksisterende rutiner for å få dem i henhold til regelverket.

Merknad 5 Vurdering av husdyr på beite

I flere søknader har vi godkjent et høyt antall dyr på beite i forhold til beitearealet. Vi vil ta inn i rutinene at slike søknader skal sjekkes og søker kontaktes for å finne ut om opplysningene er troverdige. Det kan også bli aktuelt å kreve beitelister framlagt.

Tilskuddsordning: Tilskudd til avløsning ved sykdom og fødsler mv.

Merknad 6 Mangler ved skriftlige rutiner – Tilskudd til avløsning ved sykdom og fødsel mv.

Nye rutiner for 2021 er sendt inn og vurdert som tilstrekkelige av Statsforvalteren.

Tilskuddsordning: Erstatning for produksjonssvikt i plante- og honningproduksjonen

Vår dato

30.08.2021

Vår referanse

21/04689-3

Avvik 9 Oversendte søknader er ikke komplett

Det er utarbeidet ny rutine for 2021. Denne rutinen tydeliggjør at saker ikke skal sendes til Statsforvalteren før de er komplette med alle nødvendige vedlegg.

Merknad 7 Utplukk til kontroll er ikke risikobasert

Rutinen er forbedret slik at det er presisert at utplukk til kontroll skal være risikobasert.

Med hilsen
Orkland kommune

Johan Randahl
johan.randahl@orkland.kommune.no

Dokumentet er elektronisk godkjent og har derfor ingen signatur.

Kommunelovens bestemmelser om møte og møteoffentlighet - Orientering til kontrollutvalget

Behandles i utvalg

Kontrollutvalget i Orkland kommune

Møtedato

26.10.2021

Saknr

38/21

Saksbehandler Eva J. Bekkavik

Arkivkode FE - 033

Arkivsaknr 20/254 - 26

Forslag til vedtak

Kontrollutvalget tar departementets tolkningsuttalelse av 25.05.2020 og kommunedirektørens redegjørelse til orientering.

Vedlegg

§ 11-5 Møteoffentlighet og retningslinjer gitt av smittevernhuset - mai 2020

Svar fra kontrollutvalgets sekretariat til kommunedirektøren

Henvendelse fra kommunedirektøren til kontrollutvalgets sekretariat

Svar fra kommunejurist til kommunedirektøren

§ 31 Hvor skal møter holdes - Tolkningsuttalelse juni 2015

Svar fra KS-advokatene til Orkland kommune

Henvendelse fra Orkland kommune til KS-advokatene

Svar fra sekretariatet til kontrollutvalget om møter etter kommuneloven

Sivilombudets uttalelse om møtebegrepet i kommuneloven - budsjettmøte

Ulovlig med gruppemøte for alle

Fylkesmannen i Telemark - Møteoffentlighet og gruppeledermøter

Saksopplysninger

Denne saken er satt opp på kontrollutvalgets sakliste på bakgrunn av to spørsmål som ble stilt sekretariatet etter kontrollutvalgets møte 21. september.

Spørsmålene som ble stilt var om strategisamlinger/budsjettmøter o.l. var å regne som møter etter kommunelovens bestemmelser? Og om slike møter kunne avholdes i en annen kommune?

Sekretariatet antydte der og da at strategisamlinger/budsjettmøter kunne være kommunale møter, men at vi måtte få sjekket opp fakta før vi kunne si noe sikkert. Sekretariatet måtte også få tid til å sjekke om møter kan avholdes i en annen kommune.

I e-post av 23. september til kontrollutvalget så sendte sekretariatet over uttalelser fra Sivilombudet, jussprofessor Jan Fridtjof Bernt og Fylkesmannen i Telemark for å svare ut spørsmålet om hva som regnes som møter etter kommunelovens bestemmelser (vedlegg). Om slike møter kunne avholdes i en annen kommune hadde sekretariatet ikke nok kunnskap om enda til å svare utvalget.

Kommunedirektøren tok kontakt med kontrollutvalgets sekretær 24. september og ba om en orientering om hva sekretariatet hadde sagt til kontrollutvalget etter møtet.

Kommunedirektøren fikk oversendt e-posten som ble sendt til utvalget 23. september.

Orkland kommune har i e-post av 24. september bedt jurister hos KS om en vurdering av om kommunes strategisamling med kommunestyret 29. og 30. september kunne arrangeres i en nabokommune. Korrespondansen mellom Orkland kommune og KS følger med som vedlegg til denne saken. Det samme med e-post fra kommunedirektøren til kontrollutvalget med orientering om KS advokatens vurdering.

Kommunedirektøren ønsket et møte med kontrollutvalget om forståelse av kommunelovens bestemmelser om møter og møteoffentlighet. Kontrollutvalgets sekretariat har på bakgrunn

av dette bedt kommunedirektøren om å gi kontrollutvalget en orientering på dagens møte (vedlegg).

Kontrollutvalgets sekretariat har funnet en tolkningsuttalelse fra departementet, gitt i mai 2020, som gjelder kommuneloven §11-5 (vedlegg).

Vurdering

Orkland kommune har oppfylt bestemmelsene i kommuneloven §§11-3 og 11-4, strategimøtet er publisert på hjemmesiden til kommunen, innkalling og protokoll er også publisert.

Når det gjelder hvor og hvordan et møte kan/skal avholdes, altså kommuneloven §11-5, så har departementet gitt en tolkningsuttalelse om møteoffentlighet «§11-5: Møteoffentlighet og retningslinjer gitt av smittevern hensyn».

Tolkningsuttalelsen ble gitt i mai 2020 og mottaker var Kommunesektorens organisasjon (KS).

Tolkningsuttalelsen gir bl.a. informasjon om Grunnloven § 100 femte ledd, kommunelovens regler om møteoffentlighet, begrensninger i allmenhetens rettigheter og kommunens aktivitetsplikt.

For utfyllende informasjon om departements uttalelse, se tolkningsuttalelse av 25.05.2020 som følger med som vedlegg til denne saken.

Konklusjon

Kontrollutvalgets sekretariat viser til departementets tolkningsuttalelse og kommunedirektørens orientering i møtet og anbefaler kontrollutvalget å ta tolkningsuttalelsen og redegjørelsen til orientering

§ 11-5: Møteoffentlighet og retningslinjer gitt av smittevernhusyn

Tolkningsuttalelse | Dato: 25.05.2020

Mottager: Kommunesektorens organisasjon

Vår referanse: 20/2673-2

Spørsmål om begrensninger i antallet på en forsamling kan begrense allmennhetens rett til å fysisk være til stede i åpne møter.

Brevdato: 20. mai 2020

Spørsmål vedrørende møteoffentlighet i kommuneloven § 11-5

Kommunal- og moderniseringsdepartementet viser til e-post 5. mai 2020 fra KS ved Dag-Henrik Sandbakken.

I e-posten viser KS til at de nye reglene om størrelsen på forsamlinger gjør det lettere å gjennomføre fysiske møter i folkevalgte organer, men at antallet som kan være samlet ikke er stort nok til at det alltid er mulig å tillate allmennheten å være fysisk til stede. Departementet tilføyer at størrelsen på dette antallet har sammenheng med smittevernfarene råd og tilhørende retningslinjer i forbindelse med utbruddet av covid-19. For å ivareta allmennhetens innsynsrett vil disse møtene derfor kun bli strømmet. KS ber departementet vurdere om dette er i samsvar med møteoffentlighetsreglene i kommuneloven § 11-5.

Etter kommuneloven § 11-5 første ledd har alle en rett til å være til stede i møter i folkevalgte organer. Retten til å følge forhandlingene i folkevalgte organer følger også av Grunnloven § 100 femte ledd. Utgangspunktet må være at allmennheten har rett til å være til stede i samme lokaler som organet under møtets gang. Dersom denne rettigheten skal kunne begrenses må det foreligge et grunnlag som begrenser denne rettigheten. Det er noen bestemmelser i kommuneloven som begrenser allmennhetens rett, som for eksempel lukningsbestemmelsene i § 11-5 andre og tredje ledd, men disse anses ikke relevante for problemstillingen som KS reiser. Spørsmålet i denne saken, er om det er andre omstendigheter som kan sette begrensninger i allmennhetens rettigheter.

Departementet mener at det også i en normalsituasjon kan være andre omstendigheter som setter begrensninger for hvem som har rett til å være til stede i et folkevalgt organs fysiske møter, utover adgangen til å lukke møtene etter § 11-5. Disse omstendighetene må være saklige og egnet til å oppnå et legitimt formål. Det vil for det første være adgang til å bortvise personer som støyer eller på andre måter forstyrrer forhandlingene, se Ot.prp. nr. 42 (1991–1992) side 227. For det andre vil det også trolig være adgang til å begrense antallet tilhørere dersom lokalene er fulle, og det f.eks. av hensynet til brannvern er satt et tak på hvor mange personer som kan oppholde seg i de aktuelle lokalene. Statlige restriksjoner på hvor mange som kan samles i et lokale, og som er begrunnet i smittevernhensyn og hjemlet i aktuelt regelverk, må sidestilles med slike forhold. Restriksjoner for å begrense smitte gitt av hensyn til folkehelsen kan dermed være grunnlag for at det settes begrensninger i allmennhetens rett til fysisk å være til stede i møtene i et folkevalgt organ.

Selv om allmennheten av ulike grunner fysisk ikke kan være til stede under møtet, så gjelder selvsagt hovedregelen om åpne måter. Allmennheten skal kunne følge forhandlingene. I de tilfellene hvor det foreligger saklige grunner som tilsier at allmennheten ikke fysisk kan være til stede ved møter, må kommunen ha systemer som f.eks. strømmer møtene på kommunens hjemmeside eller andre steder og/eller organiserer alternative lokaler hvor innbyggerne kan sitte og følge forhandlingene.

Et annet moment som taler for at kravene til møteoffentlighet i § 11-5 første ledd kan oppfylles kun ved strømming av *fysiske møter*, er også at kravene til møteoffentlighet er oppfylt ved strømming av *fjernmøter*. Siden strømming er tilstrekkelig for fjernmøter, mener departementet dette er et argument for at møteoffentlighetskravet kan anses oppfylt ved strømming av fysiske møter i de tilfellene hvor allmennhetens tilgang begrenses av saklige grunner.

Departementet vil i den forbindelse bemerke at den snevre unntaksbestemmelsen i midlertidig forskrift om gjennomføring av fjernmøter i folkevalgte organer i kommuner og fylkeskommuner for å begrense spredning av Covid-19 § 3, kun gjelder for fjernmøter hvor kommunen ikke har tekniske løsninger for å sikre at allmenheten har tilgang.

For at unntaket fra hovedregelen om allmennheten skal ha adgang til fysiske møter skal komme til anvendelse, mener departementet at kommunen har en aktivitetsplikt. I denne plikten ligger det at kommunen må vurdere om det er mulig å finne egnede lokaler som kan bidra til at allmennheten kan være fysisk til stede i møter i folkevalgte organer. Dette gjelder såfremt antallet medlemmer av det folkevalgte organet og nødvendig representasjon fra administrasjonen ikke overstiger det samlede antall som etter retningslinjene kan være samlet i et lokalet. Fysisk tilstedeværelse gir mer informasjon enn kun å følge forhandlingene på en skjerm, og derfor bør kommunen strebe etter å finne møtelokaler som gjør det mulig for allmennheten å være til stede innenfor de rammene som er satt.

Med hilsen

Erland Aamodt (e.f.)
fung. avdelingsdirektør

Edvard Thorolf Aspelund
seniorrådgiver

TEMA

Kommunalrett og kommunal inndeling

Koronasituasjonen

TILHØRENDE LOV

➤ [Kommuneloven \(2018\)](http://www.regjeringen.no/no/dokumenter/kommuneloven-2018/id2672010/) (<http://www.regjeringen.no/no/dokumenter/kommuneloven-2018/id2672010/>)

KONTAKT

[Kommunalavdelingen](http://www.regjeringen.no/no/dep/kmd/org/avdelinger/kommunalavdelingen/id1497/)

(<http://www.regjeringen.no/no/dep/kmd/org/avdelinger/kommunalavdelingen/id1497/>).

E-post: postmottak@kmd.dep.no (<mailto:postmottak@kmd.dep.no>).

Telefon: 22 24 72 01

Adresse: Postboks 8112 Dep., 0032 Oslo

Besøksadresse: Akersgt. 59 , Oslo

Regjeringen.no

Departementenes sikkerhets- og serviceorganisasjon (DSS)

Postboks 8129 Dep, 0032 OSLO

Telefon: (+47) 22 24 90 90

➤ Kontaktinformasjon

Ansatte i departementene, SMK og DSS: [Depkatalog](#)

Org.nr. 974 761 424

Fra: Eva J Bekkavik

Sendt: 13. oktober 2021 15:00

Til: Ingvill Kvernmo <ingvill.kvernmo@orkland.kommune.no>; Oddbjørn Bang
<oddbjorn.bang@orkland.kommune.no>

Kopi: Espen Tørset <esponsorset@hotmail.com>; Grethe Gravrokk Sand <greroksand@gmail.com>

Emne: SV: Møteoffentlighet og møteplassering

Viktighet: Høy

Hei 😊

Har snakket med kontrollutvalgets leder og nestleder, de syntes det hadde vært fint om dere kunne ha orientert kontrollutvalget på møtet 26. oktober, går det greit ?

Med vennlig hilsen
Eva J. Bekkavik
seniorrådgiver
Konsek Trøndelag IKS
468 51 950
www.konsek.no

Fra: Ingvill Kvernmo <ingvill.kvernmo@orkland.kommune.no>

Sendt: 4. oktober 2021 10:48

Til: Eva J Bekkavik <Eva.bekkavik@konsek.no>

Kopi: Oddbjørn Bang <oddbjorn.bang@orkland.kommune.no>

Emne: VS: Møteoffentlighet og møteplassering

Viser til dialog fredag 24. september vedrørende møtested for strategisamlingen. Strategisamlingen vår var offentlig, og kunngjort etter ordinære regler, og den dokumentasjonen du hadde sendt til kontrollutvalget gikk på offentlighet og ikke på møtested. Vi har undersøkt med KS advokater og legger ved også lenke til vurderinger gjort av departementet på sted for samling.

Kommer tilbake til deg med et tidspunkt for et teammøte.

Med hilsen

Ingvill Kvernmo
Kommunedirektør

Orkland kommune - www.orkland.kommune.no

Telefon: 412 32 433 - Sentralbord: 72 46 73 00

E-post: ingvill.kvernmo@orkland.kommune.no

**ORKLAND
KOMMUNE**

*E-post til/fra kommunen er offentlig. Bevaringsverdig e-post arkiveres og blir synlig på [postlista](#).
Orkland kommune tar ansvar for en bærekraftig utvikling. Vi er sertifisert etter ordningen [miljøfyrtårn](#).*

Fra: Marit Ingvaldsen Risvaag <marit.risvaag@orkland.kommune.no>
Sendt: fredag 24. september 2021 14:12
Til: Ingvill Kvernmo <ingvill.kvernmo@orkland.kommune.no>
Emne: VS: Møteoffentlighet og møteplassering

Hei,

Der kom svaret fra KS advokat, se mail under, de bekrefter det vi snakket om på telefonen og den uttalelsen som også tidligere er gitt av departementet. Etter dette kan det ikke være noen tvil om at det er i samsvar med kommuneloven å avholde strategisamling som planlagt.

Her er uttalelsen fra Regjeringen også:

§ 31: Hvor skal møter holdes

Tolkningsuttalelse | Dato: 30.06.2015

Sak nr 96/8689

Departementet ble bedt om å uttale seg om hvor møter skal holdes.

Kommuneloven § 31 fastsetter at møter i kommunale organer som hovedregel skal holdes for åpne dører. Loven har ingen bestemmelser om hvor møtene skal holdes. Departementet mente at man ikke uten videre kan si at det er brudd på loven å legge et møte utenfor kommunens grenser. Men dersom valg av møtested gjør at publikum rent faktisk ikke er i stand til å møte frem som tilhørere under møtet, kan dette være i strid med intensjonene i kommuneloven selv om møtet formelt er åpent for publikum.

[Kommunal- og moderniseringsdepartementet](#)

Med hilsen

Marit Ingvaldsen Risvaag
Jurist – Annen fagstab

Mobiltelefon: 93474411

Orkland kommune - www.orkland.kommune.no

Sentralbord: 72 46 73 00

E-post: marit.risvaag@orkland.kommune.no

**ORKLAND
KOMMUNE**

*E-post til/fra kommunen er offentlig. Bevaringsverdig e-post arkiveres og blir synlig på [postlista](#).
Orkland kommune tar ansvar for en bærekraftig utvikling. Vi er sertifisert etter ordningen [miljøfyrtårn](#).*

§ 31: Hvor skal møter holdes

Tolkningsuttalelse | Dato: 30.06.2015 | [Kommunal- og moderniseringsdepartementet](http://www.regjeringen.no/no/dep/kmd/id504/)
(<http://www.regjeringen.no/no/dep/kmd/id504/>)

Sak nr 96/8689

Departementet ble bedt om å uttale seg om hvor møter skal holdes.

Kommuneloven § 31 fastsetter at møter i kommunale organer som hovedregel skal holdes for åpne dører. Loven har ingen bestemmelser om hvor møtene skal holdes. Departementet mente at man ikke uten videre kan si at det er brudd på loven å legge et møte utenfor kommunens grenser. Men dersom valg av møtested gjør at publikum rent faktisk ikke er i stand til å møte frem som tilhørere under møtet, kan dette være i strid med intensjonene i kommuneloven selv om møtet formelt er åpent for publikum.

Kommunal- og moderniseringsdepartementet

Ansvarlig for Kommunal- og moderniseringsdepartementets sider:

Ansvarlig redaktør: Kjersti Bjørge

Nettredaktør: Henrik Enevold

Personvernerklæring for Kommunal- og moderniseringsdepartementet

Tlf. + 47 22 24 90 90

E-post: postmottak@kmd.dep.no

Ansatte i KMD: Depkatalog

Organisasjonsnummer: 972 417 858

Fra: Øyvind Renslo <oyvind.renslo@ks.no>
Sendt: fredag 24. september 2021 14:00
Til: Marit Ingvaldsen Risvaag <marit.risvaag@orkland.kommune.no>
Emne: VS: Møteoffentlighet og møteplassering

Hei,

Jeg viser til din e-post nedenfor. Det er ikke et forbud i kommuneloven mot å arrangere folkevalgte møter utenfor kommunens grenser. Dersom det skal være et forbud, må det ha hjemmel i lov, jf. kommuneloven § 2-1. Det som derimot kan gjøre det betenkelig å ha møter utenfor kommunens grenser, er reglene om åpenhet. Men heller ikke det hensynet kan være tungveiende nok til å ikke kunne arrangere møte utenfor kommunen i et enkeltstående tilfelle dersom det ellers er grunner som tilsier det. Det er jo i dag også fullt mulig å legge til rette for digitale møter mv som gir anledning til innsyn.

Med vennlig hilsen
Øyvind Renslo
Advokat

Epost Email: oyvind.renslo@ks.no
Mobil Cellular: (+47) 480 12 358
<http://www.ks.no>

KOMMUNSEKTORENS ORGANISASJON
The Norwegian Association of Local and Regional Authorities

Denne e-post er kun beregnet for den person den er rettet til. E-posten kan inneholde taushetsbelagte opplysninger i advokat- og klientforhold. I tilfelle feiloverføring/feilsending skal e-posten slettes. Det gjøres oppmerksom på at enhver form for bruk av opplysningene ikke er tillatt. Vennligst kontakt avsender eller: linda.hansen@ks.no eller sabrina.becher@ks.no

Fra: Marit Ingvaldsen Risvaag <marit.risvaag@orkland.kommune.no>

Sendt: fredag 24. september 2021 11:35

Til: Tor Allstrin <Tor.Allstrin@ks.no>

Emne: Møteoffentlighet og møteplassering

Hei,

Et spørsmål som haster litt og håper på noen raske innspill fra dere i forhold til problemstillingen.

Vi skal ha strategisamling for kommunestyret og kommunens øverste ledelse. Tema er overordnet utfordringsbilde og økonomi. Samlingen er kunngjort med agenda for møtet, pressen er invitert med på samlingen og strategimøtet er offentlig tilgjengelig.

Samlingen skal være i en nabokommune og møtelokalet ligger litt over en times kjøring fra kommunens rådhus.

Kommunens kontrollutvalg er kritiske til dette, de mener det ikke er lov å ha politiske møter/møte med kommunestyret utenfor kommunens grenser. Jeg kan ikke i farten finne at det er et lovkrav at kommunestyret skal møtes i kommunen. Et annet spørsmål vil da være om det er en vurdering/praksis som tilsier at man ikke praktiserer møteoffentlighet etter kommunelovens bestemmelser ved å arrangere en slik strategisamling utenfor kommunens grense.

Kunne dere gi oss en kjapp vurdering knyttet til å arrangere strategisamling med kommunestyret i nabokommunen?

Det er ikke spørsmål om å avholde strategisamling som ett lukket møte.

Med hilsen

Marit Ingvaldsen Risvaag
Jurist – Annen fagstab

Mobiltelefon: 93474411

Orkland kommune - www.orkland.kommune.no

Sentralbord: 72 46 73 00

E-post: marit.risvaag@orkland.kommune.no

**ORKLAND
KOMMUNE**

*E-post til/fra kommunen er offentlig. Bevaringsverdig e-post arkiveres og blir synlig på [postlista](#).
Orkland kommune tar ansvar for en bærekraftig utvikling. Vi er sertifisert etter ordningen [miljøfyrtårn](#).*

Fra: Eva J Bekkavik

Sendt: 23. september 2021 15:49

Til: Aud Inger Kalseth, Finn Hoff, Grethe Gravrokk Sand, Joar Syrstadeng; Vigdis Bye-Olsen

Emne: Møter etter kommuneloven !

Viktighet: Høy

Hei alle sammen 😊

Se hva Karoline skriver nedenfor her om hva som regnes for møter i folkevalgte organer.

Jeg kommer ikke inn på Orkland kommune sin hjemmeside akkurat nå, det er noe feil med den, så jeg får ikke til å sjekke hvor møtet og strategisamlingen skal avholdes.

Kommuneloven § 11-5. Møteoffentlighet sier bl.a. følgende:

Alle har rett til å være til stede i møter i folkevalgte organer dersom ikke noe annet følger av denne paragrafen.

Fylkesmannen i Telemark har uttalt i brev av 15.02.2018 følgende: Møteoffentlighet sikrer at det er fri adgang for offentligheten til å være tilstede ved møter, og bidrar til transparens og åpenhet under den kommunale saksbehandlingen.

Jeg har lagt med brevet som vedlegg til dere.

Mvh

Eva 😊

Fra: Karoline Lorentzen <karoline.lorentzen@konsek.no>

Sendt: 21. september 2021 14:53

Til: Eva J Bekkavik <Eva.bekkavik@konsek.no>

Emne: Møter etter kommuneloven

Ser ut som du hadde rett ja, at en strategisamling hvor det blant annet skal diskuteres budsjett må regnes som et møte i kommunelovens forstand. Det skal derfor være åpent for allmennheten og må ellers følge de «vanlige» møte/saksbehandlingsreglene.

Se for eksempel denne uttalelsen fra sivilombudsmannen:

<https://www.sivilombudet.no/uttalelser/motebegrepet-i-kommuneloven-budsjettmote/>

Og denne artikkelen fra Bernt 😊

<https://www.kommunal-rapport.no/bernt-svarer/bernt-svarer-ulovlig-med-gruppemote-for-alle/342371/>

I den nye loven er det kap.11 som regulerer saksbehandlingen i folkevalgte organer 😊

Med vennlig hilsen

Karoline Lorentzen

Rådgiver/jurist

Konsek Trøndelag IKS

Tlf: 984 22 653

www.konsek.no

Møtebegrepet i kommuneloven – budsjettmøte

Sivilombudet 31.1.2019 (2018/4524)

Saken gjelder spørsmålet om et møte i bydel Vestre Aker i Oslo kommune i den innledende fasen av budsjettarbeidet var et møte i et folkevalgt organ i henhold til kommunelovens bestemmelser. Kommunen mente at møtet ikke var omfattet av møtebegrepet, blant annet fordi budsjettforhandlingene er en intern prosess som holdes lukket for allmennheten, at møtet var en uoffisiell orientering til de folkevalgte om effektiviseringsbehov av bydelsdriften, og at det ikke foregikk noen politisk debatt i møtet.

Ombudsmannen er kommet til at møtet er omfattet av møtebegrepet i kommuneloven. Ombudsmannen mener møtets innhold, de folkevalgtes deltakelse og den store offentlige interessen knyttet til hvordan kommunen disponerer sine midler, tilsier at møtet var et møte i et folkevalgt organ. Budsjettmøtet skulle derfor i utgangspunktet vært åpent for allmennheten. Ombudsmannen ber kommunen merke seg dette for fremtiden.

Sakens bakgrunn

Bydel Vestre Aker i Oslo kommune avholdt 23. august 2018 et møte om forberedelser til budsjettarbeidet som skulle gjennomføres høsten 2018. Alle de faste medlemmene og varamedlemmene til bydelsutvalget ble invitert til møtet i en e-post 3. august 2018, og 14 folkevalgte deltok. Fra administrasjonen deltok bydelsdirektøren, assisterende bydelsdirektør og seks avdelingsdirektører. Møtet var lukket for allmennheten, og det ble ikke ført møtereferat.

I e-post 3. august 2018 spurte A bydelens administrasjon om hvorfor bare bydelsutvalgets medlemmer og varamedlemmer ble invitert til møtet. Administrasjonen svarte at møtets formål var å gi de folkevalgte en presentasjon av de tallene som administrasjonen skulle jobbe med under planleggingen av neste års budsjett, og at budsjettprosessen er et internt arbeid for bydelsadministrasjonen. A spurte deretter om hjemmelen for dette standpunktet. I svaret gjentok administrasjonen at budsjettarbeid er en intern prosess. Videre skrev de:

«Denne prosessen utføres, i likhet med andre politiske styringsnivåer i Norge (eksempelvis forhandlinger til statsbudsjett på Stortinget), som lukkede møter hvor hverken presse eller publikum er deltagende.

Dette er helt vanlig praksis i politisk og administrativ styring, og for bydelens vedkommende har dette hjemmel i Kommuneloven.

Dette møtet avholdes derfor kun for de folkevalgte, da budsjettforhandlingene er en intern prosess som holdes lukket for allmennheten frem til budsjettet legges frem for bydelsutvalget.»

A klaget hit 29. november 2018 og ba om ombudsmannens vurdering av spørsmålet om kommunen hadde adgang til å lukke møtet.

Våre undersøkelser

Vi fant grunn til å undersøke enkelte sider av saken nærmere. I et brev ba vi kommunen om å redegjøre for det rettslige grunnlaget og begrunnelsen for å lukke budsjettmøtet, om møtet var et ledd i behandlingen av en forvaltningssak, og om det under møtet ble gjennomført drøftelser av betydning for senere budsjettforslag eller innstillinger. Vi ba opplyst hvem som

deltok i møtet og hva som ble diskutert. Vi spurte også om lukking av denne typen møter er vanlig praksis i kommunen.

I svarbrevet opplyste kommunen at møtet ikke var en formell budsjettkonferanse, men en anledning for administrasjonen til å informere de folkevalgte om behovet for å effektivisere bydelsdriften i lys av den krevende økonomiske situasjonen i bydelen. Videre skrev de at administrasjonen holdt en presentasjon for de folkevalgte for å gi dem innsikt i utgangspunktet for administrasjonens budsjettprosess høsten 2018. Det var ikke diskusjoner eller drøftelser rundt budsjettforslaget i dette møtet, og møtet var kun ment som en uoffisiell orientering til de folkevalgte.

På bakgrunn av dette fant vi grunn til å stille ytterligere spørsmål knyttet til rettsgrunnlaget for lukkingen av møtet, hva som ble diskutert, hvem som deltok og om det foreslå dokumenter i saken.

I svarbrevet navnga kommunen møtedeltakerne. De opplyste at de folkevalgte kunne stille spørsmål til administrasjonens presentasjon, men at det ikke var noen politisk debatt eller annen påvirkning av administrasjonens videre budsjettarbeid. Vi fikk også oversendt møteinvitasjonen og administrasjonens presentasjon.

Kommunen fastholdt at budsjettmøtet ikke var omfattet av møtebegrepet i kommuneloven § 31 nr. 1, selv om de mente at det var et grensetilfelle.

Ombudsmannens syn på saken

Kommuneloven kapittel 6 inneholder saksbehandlingsregler for folkevalgte organer. Det følger av kommuneloven § 30 nr. 1 at «[f]olkevalgte organer behandler sine saker og treffer sine vedtak i møter», og § 31 nr. 1 bestemmer at «[e]nhver har rett til å overvære møtene i folkevalgte organer».

Spørsmålet i saken er om budsjettmøtet som bydel Vestre Aker i Oslo kommune arrangerte 23. august 2018, var et møte i et folkevalgt organ som skulle vært åpent for allmennheten, jf. kommuneloven § 31 nr. 1.

Møteoffentlighetsreglene skal sikre allmennhetens mulighet til å øve innflytelse over de kommunale beslutninger som treffes og tjene informasjons- og kontrollhensyn.

Spørsmålet om hva som må karakteriseres som et møte i lovens forstand, må bestemmes ut fra hensikten med møtet og i lys av formålet med lovens bestemmelse om åpne dører. Det vises eksempelvis til ombudsmannens uttalelser 7. november 2018 (SOM-2018-3410), 7. mai 2015 (SOM-2015-91), 30. januar 2015 (SOM-2014-3082), 25. april 2014 (SOM 2013-2672), 8. april 2011 (SOM-2010-2939) og uttalelsen inntatt i årsmeldingen for 2007 side 64 (SOMB-2007-16).

En sammenkomst i et folkevalgt organ vil være et møte i kommunelovens forstand når det er fastsatt på forhånd at medlemmene av organet skal tre sammen som folkevalgt organ for å forhandle, drøfte, treffe vedtak eller på annen måte behandle saker og spørsmål som organet etter lov eller forskrift har som oppgave å behandle. Det er uten betydning om saksbehandlingen skjer i ordinære møter, eller i diskusjoner i for eksempel formøter, gruppemøter der alle partiene deltar, seminarer, orienteringsmøter eller lignende. Det er ikke avgjørende om det formelle vedtaket deretter fattes i et ordinært, åpent møte, eller om det aktuelle møtet holdes på et tidlig stadium i en lang arbeidsprosess.

Videre er det relevant for vurderingen om møtet kan være av interesse for allmennheten som de folkevalgte representerer. Det skal legges vekt på om det er invitert et representativt utvalg av de folkevalgte, og om de tilstedeværende har en reell mulighet til å påvirke den videre saksbehandlingen.

Kommunal- og regionaldepartementet har sluttet seg til denne forståelsen av møtebegrepet i Prop. 152 L (2009-2010) på side 44, hvor følgende fremgår:

«Det vil også vere eit 'møte', sjølv om det ikkje ligg føre ei formell innkalling, saksliste eller at representantar for administrasjonen og politikarar som ikkje er medlemmer av organet, er til stades og deltek, dersom det som går føre seg, er eit ledd i ei sakshandsaming som organet etter lov, forskrift eller delegert avgjerdsamt har som oppgåve å handsame.»

Kommunen har i svarbrevene hit anført at budsjettmøtet var et «informasjonsmøte fra bydelens administrasjon til bydelens politikere». Ombudsmannen presiserer at det ikke er avgjørende for om et møte er omfattet av kommunelovens møtebegrep at det foregår drøftelser eller annen dialog. Det kan imidlertid i en viss utstrekning holdes kurs, samlinger og orientering for de folkevalgte uten at samlingen omfattes av møtebegrepet i kommuneloven § 31 nr. 1. Det må i så fall være klart at kommunikasjonen går én vei, og at de folkevalgte ikke på noen måte vurderer realiteter, se Bernt/Overå, Kommuneloven med kommentarer (5. utg.), s. 267-268. Det må derimot anses som et ledd i den kommunale saksbehandlingen når de folkevalgte samles for å få en orientering om forhold som ligger under de folkevalgtes arbeidsområde, og møtet dermed i realiteten er en del av den kommunale prosessen frem mot en avgjørelse, se eksempelvis ombudsmannens uttalelse 8. april 2011 (SOM-2010-2939).

Det følger av reglementet for bydelene i Oslo kommune § 3-3 nr. 3 at bydelsutvalget har ansvar for å vedta bydelens budsjett og regnskap. Tilsvarende myndighet er lagt til formannskapet etter kommuneloven § 8 nr. 3. Temaet for budsjettmøtet var således i kjernen av det kommunens folkevalgte skal arbeide med, selv om møtet fant sted på et tidlig stadium i prosessen og var lagt opp som et orienteringsmøte. Ombudsmannen påpeker at disponering av kommunens ressurser er de folkevalgtes viktigste oppgave, både for kommunen og innbyggerne. Etter ombudsmannens syn vil møter der de folkevalgte samles for å få orientering om forutsetningene for dette arbeidet, anses som et ledd i den kommunale saksbehandlingen.

Vurderinger av hvordan kommunen skal disponere sine ressurser er også av stor allmenn interesse. Dessuten kan den informasjonen de folkevalgte får av administrasjonen og de folkevalgtes spørsmål i slike møter i seg selv ha stor interesse for allmennheten, selv om påvirkningsmulighetene skulle være begrenset. Dette gjør at hensynene bak kommuneloven § 31 nr. 1 gjør seg sterkt gjeldende for møter som gjelder kommunens budsjettarbeid.

Kommunen har i svarene hit vist til at det i møtet bare ble gitt orienteringer fra administrasjonen, og at de folkevalgte ikke ga innspill annet enn ved å stille spørsmål. Videre fremgår det at bydelsdirektøren og avdelingsdirektørene for sentrale tjenesteområder i møtet gikk gjennom status for bydelens økonomi, herunder forslag til effektiviseringstiltak og prioriteringer. Selv om de folkevalgte ikke kom med sine synspunkter i møtet, fremstår det for ombudsmannen som om det under møtet ble lagt premisser for de folkevalgtes videre behandling av budsjettet. Det er også nærliggende å anta at de folkevalgte i det videre arbeidet med budsjettet vil se hen til og vise til det som kom frem i administrasjonens orientering. Ombudsmannen mener dette også underbygger at innbyggerne bør ha mulighet til å følge med på slike møter. Etter ombudsmannens syn fremstår møtet som en del av den innledende fasen i de folkevalgtes arbeid med budsjettet, og møtet kan vanskelig skilles fra resten av budsjettprosessen på en slik måte at det ikke omfattes av møtebegrepet i kommuneloven.

Konklusjon

Ombudsmannen har etter dette kommet til at budsjettmøtet var et møte i et folkevalgt organ etter kommuneloven § 30 nr. 1. Ombudsmannen har lagt vekt på møtets innhold, den store offentlige interessen knyttet til hvordan kommunen disponerer sine midler og de folkevalgtes

deltakelse på møtet. Budsjettmøtet skulle derfor i utgangspunktet vært åpent for allmennheten.

Ombudsmannen ber kommunen merke seg dette for fremtiden.

<https://www.sivilombudet.no/uttalelser/motebegrepet-i-kommuneloven-budsjettmote/>

Bernt svarer: Ulovlig med gruppemøte for alle

Et politisk utvalg kan ikke samles til utvidet gruppemøte for å unngå å diskutere en sak i offentligheten, slår jussprofessor Jan Fridthjof Bernt fast.

Av Kommunal Rapport

4. mai 2015

Under en sak i kontrollutvalget for alkoholomsetning blir møtet avsluttet, fordi medlemmene skal samles til et «gruppemøte» for å diskutere ordlyden i et forslag til vedtak. Tilhørerne må forlate møtelokalet, siden det ikke lenger er noe møte. Når «gruppemøtet» hvor hele kontrollutvalget er til stede er over, blir møtet satt igjen. I den aktuelle kommunen var prosedyren rundt dette uklar, men vi lar det ligge i denne omgang.

Er det anledning til å heve et politisk møte, og så fortsetter alle medlemmer av utvalget å diskutere saken videre? Hvor mange kan være til stede på et «gruppemøte» før det går over til å bli et politisk møte som skal være åpent for alle (med mindre det kan lukkes i tråd med møteregulene i kommuneloven)?

Bernt svarer

Kontrollutvalgene går inn under de generelle reglene om saksbehandlingen i folkevalgte organer, se kommuneloven [§ 29](#) nr. 2. I [§ 30](#) nr. 1 er det fastslått at "Folkevalgte organer behandler sine saker og treffer sine vedtak i møter" og i [§ 31](#) nr. 1 at "Enhver har rett til å overvære møtene i folkevalgte organer," hvis ikke det er hjemmel i lov for å lukke møtet.

Sivilombudsmannen har i flere uttalelser slått fast at når medlemmene av et folkevalgt organ sitter sammen for å diskutere en sak som ligger innenfor organets ansvarsområde, vil dette måtte anses som et møte i organet, uavhengig av om man kaller dette et "seminar", "uformell samtale", "forberedende byrå" eller liknende.

Grensen mot rent politiske samtaler innenfor partigruppe eller mellom partigrupper kan være flytende, men hvis alle medlemmene i det folkevalgte organet, her kontrollutvalget, sitter sammen og diskuterer en sak de har eller skal ha til behandling, er det lite tvilsomt at dette skal anses som et møte i organet, også om andre skulle delta.

Det som her er beskrevet framtrer som et forsøk på å omgå lovens klare regler, og ut fra den beskrivelsen av hva som skjedde som her er gitt, er jeg ganske sikker på at dette var ulovlig.

Porsgrunn kommune
Postboks 128
3901 PORSGRUNN

Att. ordfører Robin Kåss

MØTEOFFENTLIGHET - KLAGE PÅ PORSGRUNN KOMMUNES PRAKTISERING AV GRUPPELEDERMØTER

Fylkesmannen viser til klage oversendt fra redaktør Eirik Haugen i Varden, datert 15.11.2017.

Fylkesmannen har vurdert Porsgrunn kommunes praksis med å gjennomføre gruppeledermøter bak lukkede dører. Fylkesmannen konkluderer med at gjeldende praksis er i strid med kommuneloven og hensynene bak møteoffentlighetsprinsippet.

Sakens bakgrunn:

Bakgrunnen for klagen til Fylkesmannen er korrespondanse mellom klager og ordfører i Porsgrunn kommune knyttet til kommunens praksis med å gjennomføre gruppeledermøter lukket for presse og allmennhet.

Klager anfører hit at praksisen er i strid med kommunelovens saksbehandlingsregler, og ber om at Fylkesmannen vurderer hvorvidt kommunens praksis er i samsvar med lovverket.

Den 20.12.2017 ba Fylkesmannen Porsgrunn kommune om å ta stilling til klagers anførsler, herunder angi det rettslige grunnlaget kommunen mener er gjeldende for praksisen.

I brev av 5.2.2018 redegjør Porsgrunn kommune v/ordfører Robin Kåss for kommunens praksis knyttet til gruppeledermøter og møteoffentlighet. Brevet er adressert til kontrollutvalget i Porsgrunn kommune, men oversendt Fylkesmannen som et svar på vårt brev av 20.12.2017.

Fylkesmannens vurdering:

Fylkesmannen er kjent med at kommuners praksis knyttet til lukkede gruppeledermøter har vært mye omtalt i lokalavisene den siste tiden. Vi presiserer at vi i denne saken kun tar stilling til praksisen som gjennomføres i Porsgrunn kommune. Det kan således være andre momenter som medfører at vurderingen ville blitt annerledes i måten andre kommuner praktiserer regelverket på.

I henhold til kommuneloven § 31 nr. 1 skal et møte i et folkevalgt organ holdes for åpne dører. Dette medfører at enhver har rett til å overvære møtene, og unntak kan bare skje dersom det er fattet vedtak om å lukke møtet etter bestemmelsene i §§ 31 og 31 a.

Hensynene bak reglene om møteoffentlighet er at det skal legges til rette for demokratisk deltakelse og kontroll. Møteoffentlighet og åpenhet bidrar til større forståelse for de prosesser som skjer innen den offentlige forvaltning, og medfører at avstanden mellom de folkevalgte og innbyggerne blir redusert.

En forutsetning for at det skal være snakk om møte etter kommuneloven er at det gjelder et møte i et folkevalgt organ.

Den første rettslige problemstillingen i saken blir følgelig om gruppeledermøtene er å anse som et folkevalgt organ i henhold til kommuneloven § 29 nr. 3.

For å avgjøre dette må det foretas en helhetsvurdering av de faktiske forhold.

I prp.152 L (2009-2010) «*Endringer i kommuneloven (møteoffentlighet)*» uttales det bl.a. følgende om begrepet «folkevalgt organ»:

«Om eit organ fell innanfor § 29 nr. 3 eller ikkje, vil derfor vere avhengig av ei konkret vurdering. Ein må i denne vurderinga mellom anna sjå på kven som har peikt ut det aktuelle organet, kven som sit i det, og kva oppgåver det har. Det er likevel klart at ein ikkje kan sjå bort frå møtereglane i lova ved å flytte realitetshandsaminga av saka til eit "formøte", eit "felles gruppemøte" for alle partia som deltek, eit "seminar", eit "orienteringsmøte" eller liknande, for deretter å gjere det formelle vedtaket i eit ordinært ope møte»

Deltagerne på møtene i Porsgrunn kommune er gruppeledere og ordfører, og disse personene er samlet i kraft av sin funksjon som folkevalgte politikere. Det er ordfører som kaller inn til møtene, uavhengig av om møtet er ønsket av ordfører selv eller av enkelte gruppeledere. Videre er deltagelsen ikke personlig, men knyttet til vervet som partileder.

Etter Fylkesmannens vurdering tilsier disse momentene at gruppeledermøtene må anses som et «folkevalgt organ», jfr. kommuneloven § 29 nr. 3.

Den neste rettslige problemstillingen blir om det foreligger et «møte» i kommunelovens forstand.

Møteprinsippet og prinsippet om møteoffentlighet er sentrale prinsipper i norsk lokaldemokrati.

I henhold til møteprinsippet skal folkevalgte organ behandle sine saker og fatte sine avgjørelser i møter.

Møteoffentlighet sikrer at det er fri adgang for offentligheten til å være tilstede ved møter, og bidrar til transparens og åpenhet under den kommunale saksbehandlingen.

For å avgjøre om kommunens praksis er et «møte» i lovens forstand må det foretas en vurdering ut fra hensynene bak møteoffentlighetsprinsippet.

I sitt tilsvaer viser ordfører her til sitat fra avsnitt i NOU 2016:4 som argument for at kommunens praksis ikke er strid med kommuneloven:

«Møter i politiske partier vil etter gjeldende rett og etter utvalgets forslag derfor ikke falle inn under dette regelverket. Samarbeidende politiske partier eller enkeltstående partier i kommunen kan etter utvalgets forslag fortsatt møtes for å drøfte ulike saker som siden skal opp i et folkevalgt organ, uten at reglene om møteoffentlighet mv. dermed kommer til anvendelse. Utvalget mener det også fortsatt bør være slik at politiske partier kan ha gruppemøter eller gruppeledermøter for å behandle en sak både før og i tilknytning til folkevalgte møter uten at gruppemøtene anses som møter i folkevalgte organer. Det bør likevel ikke være adgang til å omgå møteoffentlighetsreglene ved at samtlige partier i organet avholder ett felles gruppemøte eller gruppeledermøte før det det formelle vedtaket treffes i et ordinært åpent møte.»

Sitatet det henvises til fremgår av punkt 16.4.4.2 i NOU 2016:4.

Fylkesmannen tolker ordlyden annerledes enn kommunen. Etter vår vurdering må uttalelsen ses i lys av at utvalget uttaler seg om «samarbeidende politiske partier eller enkeltstående partier», ulikt i vår sak vår hvor grupperingen består av gruppeledere for alle partier, samt ordfører.

Til støtte for denne tolkingen vises til avsnittets siste setning hvor det heter at «Det bør likevel ikke være adgang til å omgå møteoffentlighetsreglene ved at samtlige partier i organet avholder ett felles gruppemøte eller gruppeledermøte før det det formelle vedtaket treffes i et ordinært åpent møte»

Videre viser Fylkesmannen til side 178 i NOU 2016:4, hvor utvalget uttaler at: «dersom alle medlemmene av et folkevalgt organ eller representanter for samtlige grupperinger i organet samles for å drøfte en sak, vil dette måtte anses som et møte i et folkevalgt organ. Møter hvor for eksempel alle gruppelederne for partiene i kommunestyret møtes for å behandle konkrete saker, vil derfor etter utvalgets forslag måtte følge reglene om møteoffentlighet.»

Fylkesmannen finner etter dette ikke støtte i utvalgets uttalelser for Porsgrunn kommune sin praktisering av gruppeledermøter.

I tilsvaret nevner ordfører videre bl.a. organisering av votering, fraværsregler, folkevalgtreglement og bruk av replikk/taletid som eksempler på temaer i møtene. Videre anføres at dette har en læringsfunksjon både for ordfører og for gruppelederne.

Fylkesmannen ser at det kan være gode grunner til å gjennomføre sammenkomster med andre formål enn saksbehandling, typisk opplæringsmessige formål. Det er heller ikke meningen at reglene om møteoffentlighet skal være til hinder for bl.a. politiske forhandlinger eller erfaringsutveksling.

På den annen side kan det ikke være slik at bekvemmelighetshensyn, ved at diskusjon og saksbehandling gjennomføres bak lukkede dører, skal veie tyngre enn prinsippet om at diskusjoner og vurderinger rundt saker skal nå frem til offentligheten.

Etter Fylkesmannens mening er det springende punkt i saken ordførers opplysninger om at han i noen tilfeller bruker gruppeledermøtene til å informere om «kommende saker som ikke er ferdig».

Som eksempler nevnes saker som ny E-18, Skagerak Energi og kommunereformen.

Etter Fylkesmannens vurdering endres her møtenes karakter i lovens forstand. Sakene som ordfører nevner er viktige saker for lokaldemokratiet, og begrunnelsen for å diskutere temaer i opplæringsøyemed bak lukkede dører vil etter vår mening ikke lenger kunne anvendes. Fylkesmannen bemerker at saksbehandling vil kunne skje selv om det formelt sett ikke fattes et vedtak, og orienteringer fra ordfører knyttet til konkrete saker må anses som en del av den kommunale saksbehandlingen.

Videre viser vi til nevnte NOU 2016:4 hvor det uttales at *«løs prat om et tema vil kunne falle utenfor. Det skal imidlertid ikke veldig mye til før en samtale e.l. anses som en sak dersom hele organet deltar og det dreier som om noe som er innenfor organets myndighetsområde»*.

Etter Fylkesmannens mening er det presumptivt kort vei fra en ensidig informering om sakene til at dette utarter seg til samtale og diskusjon. Temaer som omtales i møtene vil på et senere tidspunkt omfattes av den saksbehandlingen som de samme personene vil utøve beslutningsmyndighet i.

Videre nevner ordfører bl.a. at gruppeledermøtene i Porsgrunn kommune, i motsetning til i andre kommuner, ikke er formalisert med hverken innkalling, saksliste eller protokoll.

Fylkesmannen deler anførselen om at en formalisering i form av innkalling, saksliste, protokoll osv. vil være ytterligere argumenter for at møtet er å anse som et «møte» i lovens forstand. Det kan likevel ikke være ekskluderende i forhold til prinsippet om møteoffentlighet at det ikke foreligger f.eks. en offentlig møteinnkalling.

Etter Fylkesmannens mening kan det ikke legges særlig vekt på at møtene formelt sett ikke er gjennomført i henhold til saksbehandlingsreglene i kommunelovens kapittel 6.

Det må nødvendigvis foreligge en form for innkalling til de respektive deltagerne. Videre er det høyst påregnelig at det forut for møtene blir informert om bakgrunnen for møtet, herunder hvilke temaer som skal diskuteres – om enn ikke i en like formell form som bestemmelsene i kommuneloven krever.

Etter en helhetsvurdering finner Fylkesmannen å legge avgjørende vekt på de grunnleggende regler om demokratisk kontroll som reglene om møteoffentlighet er basert på. Eventuelle lukkingsgrunner må ha hjemmel i kommunelovens § 31 og vurderes for det konkrete tilfellet.

Fylkesmannen er etter dette av den formening at praksisen i Porsgrunn kommune med gruppeledermøter bak lukkede dører er i strid med kommuneloven og hensynene bak møteoffentlighetsprinsippet.

Med hilsen

Arne Malme
ass. Fylkesmann

Tor Arne Hellkås
seniorrådgiver

Brevet er godkjent elektronisk og har derfor ingen underskrift

Kopi til:
Varden Pb 2873, Kjørbeek 3702 SKIEN

Forvaltningsrevisjon vannforsyning og avløp - prosjektplan

Behandles i utvalg

Kontrollutvalget i Orkland kommune

Møtedato

26.10.2021

Saknr

39/21

Saksbehandler Eva J. Bekkavik

Arkivkode FE - 217, TI - &58

Arkivsaknr 21/271 - 3

Forslag til vedtak

1. Kontrollutvalget slutter seg til problemstillingene og ressursrammen revisjonen har foreslått i prosjektplanen.
2. Kontrollutvalget ber om at revisjonen gjør sitt ytterste for at ferdig rapport leveres utvalgets sekretariat innen 31. mai 2022.

Vedlegg

Prosjektplan

Revisors uavhengighetserklæring

Saksopplysninger

Kontrollutvalget og kommunestyret har gjennom utarbeidelsen og vedtak av plan for forvaltningsrevisjon for 2020 – 2024, lagt premissene for forvaltningsrevisjonsarbeidet ut 2024.

På kontrollutvalgets møte 21. september 2021 bestilte utvalget en forvaltningsrevisjon om vannforsyning og avløp i Orkland kommune.

Kontrollutvalget fattet følgende vedtak i sak 28/21:

1. Kontrollutvalget viser til plan for forvaltningsrevisjon 2020–2024 og bestiller en forvaltningsrevisjon på vannforsyning og avløp.
2. Prosjektplan med ressursramme og tidspunkt for ferdig rapport oversendes kontrollutvalgets sekretariat innen 15.10.2021 og legges frem for kontrollutvalget på utvalgets møte 26.10.2021.
3. Kontrollutvalget gir sekretariatet fullmakt til å følge opp prosjektet på vegne av utvalget

Kontrollutvalget ga følgende innspill til revisor :

Avgrense til de vann- og avløpsanleggene som Orkland kommune har ansvaret for.

Kontrollutvalget ønsker å gå for de punktene revisor orienterte om i møtet, både på vann og avløp. Selvkost og gruveforurensning ble også spilt inn som aktuelle punkter i prosjektet.

Revisjonen har konkretisert følgende problemstillinger for forvaltningsrevisjonen:

1. Er kommunens vannforsyning av tilstrekkelig kvalitet?
 - Drikkevannskvalitet og informasjon om dette til innbyggerne
 - Distribusjonssystem
 - Internkontrollsystem
2. Er kommunens avløpssystem av tilstrekkelig kvalitet?
 - Oversikt over avløpsanlegg, samt behov for vedlikehold og oppgradering
 - Rensekrav
 - Distribusjonssystem iht. behov
3. Sikres det at private avløpsanlegg er i samsvar med krav i spredt bebygd strøk langs vann og elver?
4. Hvordan følger kommunen opp gruveforurensning på Løkken?

Forvaltningsrevisjon av vannforsyning og avløp gjennomføres med et timeforbruk på inntil 350 timer. Revisor har skissert at levering av endelig rapport er medio juni 2022.

Oppdragsansvarlig forvaltningsrevisor, Sunniva Tusvik Sæter, vil orientere om problemstillinger og gjennomføring av forvaltningsrevisjonen på møtet 26. oktober (Teams). Kontrollutvalget må da benytte anledningen til å stille spørsmål, samt å gi innspill til eventuelle endringer og/eller tillegg.

Vurdering

Kontrollutvalget sa i sin bestilling til revisjonen at de ønsket å avgrense til vann- og avløpsanleggene som Orkland kommune har ansvaret for, samt at selvkost og gruveforurensning var aktuelle punkter. Kontrollutvalgets sekretariat er av den oppfatning at problemstillingene som revisor har konkretisert dekker det utvalget ønsker svar på foruten selvkost.

Revisor mener at det er mindre relevant å foreta en selvkostgjennomgang fordi Orkland kommune har tatt i bruk selvkostsystemet Envidan Momentum (risikoreduserende). I tillegg har regnskapsrevisor nylig gjennomført en etterlevelseskontroll på selvkost (kontrollutvalgets sak 26/21, møte 21.09.2021).

Revisor har satt levering av ferdig rapport til sekretariat til medio juni 2022, dette er et ugunstig leveringstidspunkt fordi kommunestyrets siste møte før sommeren er berammet til 22. juni. Kontrollutvalget må da ha rapporten til behandling senest 13. juni for å rekke å sende over rapporten til kommunestyret.

Blir rapporten levert i midten av juni så vil den ikke bli lagt frem for kontrollutvalget og kommunestyret før i august/september 2022.

Kontrollutvalgets sekretariat har snakket med revisor angående levering av ferdig rapport.

Revisor vil bruke intervju og dokumentgjennomgang som metode for innsamling av data i denne forvaltningsrevisjonen.

Konklusjon

Kontrollutvalgets sekretariat anbefaler at kontrollutvalget slutter seg til problemstillingene, og ressursrammen revisjonen har foreslått i prosjektplanen. Videre anbefaler sekretariatet at kontrollutvalget ber om at revisor gjør sitt ytterste for å levere ferdig rapport til sekretariatet innen 31. mai 2022.

Orkland kommune

Oktober 2021

FR1191

1 SAMMENDRAG AV PROSJEKTPLAN

Problemstilling	1. Er kommunens vannforsyning av tilstrekkelig kvalitet? 2. Er kommunens avløpssystem av tilstrekkelig kvalitet? 3. Sikres det at private avløpsanlegg er i samsvar med krav i spredt bebygd strøk langs vann og elver? 4. Hvordan følger kommunen opp gruveforurensning på Løkken?
Kilder til kriterier	- EUs vanndirektiv - Drikkevannsforskriften - Forurensningsforskriften - Internkontrollforskriften - Forskrift om plan for beredskapsplanlegging - Regjeringens mål for vann og helse (2014) - Lov om kommunale vass- og avløpsanlegg
Metode	Intervju og dokumentgjennomgang
Tidsplan	• 350 timer • Levering til sekretær medio juni 2022
Prosjektteam	Oppdragsansvarlig revisor: • Sunniva Tusvik Sæter, sts@revisjonmidtnorge.no Prosjektmedarbeider: • Eirik Gran Seim, egs@revisjonmidtnorge.no Styringsgruppe: • Thomas Furunes • Johannes Olav Nestvold
Uavhengighetserklæring	Ingen av de involverte revisorer vil få habilitetsproblemer ved gjennomføringen av prosjektet. Oppdragsansvarlig forvaltningsrevisors uavhengighetserklæring er vedlagt prosjektplanen.
Kontaktperson i Orkland	Kommunedirektøren eller den kommunedirektøren delegerer

2 MANDAT

2.1 Bestilling

Kontrollutvalget har bestilt en forvaltningsrevisjon innen vannforsyning og avløp. Bestillingen ble gjort 21.09.2021 i sak 28/21.

Revisor presenterte tre aktuelle problemstillinger, inkludert en problemstilling om selvkost. Kontrollutvalget kom også med innspill om at det var aktuelt å se på følgende saker:

- Hvordan sikres det at private avløpsanlegg er i samsvar med krav i spredt bebygd strøk langs vann og elver? Fører kommunen tilsyn her?
- Hvordan følger kommunen opp gruveforurensning på Løkken?

Private avløpsanlegg og oppfølging av disse er hjemlet i forurensningsloven. Kommunen har en rolle i å følge opp private anlegg.¹ Forurensningen i gruva på Løkken er hjemlet i samme lov. Tilsyn av forurensningen i grunnen i gruva og oppfølging av dette, ligger etter revisors forståelse til Miljødepartementet og Direktoratet for mineralforvaltning.

Kommunen har tatt i bruk selvkostsystemet Envidan Momentum. Dette er etter revisors mening risikoreduserende. Regnskapsrevisor har nylig hatt en etterlevelseskontroll på selvkost i Orkland. Disse momentene gjør at revisor mener det er mindre relevant å foreta en selvkostgjennomgang i dette prosjektet.

2.2 Bakgrunnsinformasjon

Tall fra Statistisk sentralbyrå (SSB) viser at 4,5 millioner eller ca. 86 prosent av befolkningen i Norge, er tilknyttet kommunal vannforsyning og det er per september 2019 registrert 7400 vannforsyningssystemer. Rundt 90 prosent av Norge befolkning får drikkevannet fra overflatevann, mens resten benytter grunnvann. I 2018 lekket nesten 30 prosent av vannet ut av det kommunale vannledningsnettet. Sverige har til sammenligning 20 prosent, mens Danmark har under 8 prosent. Det nasjonale målet var 25 prosent innen 2020.

¹ Miljødirektoratet, «Kommunens myndighet og plikt til avløp», 2020
<<https://www.miljodirektoratet.no/ansvarsomrader/forurensning/avlop/for-myndigheter/tilsyn/generell-veiledning-om-tilsyn-etter-avlopsregelverket/kommunens-myndighet-og-plikt/>>.

I 2018 ble det gjennomført 4000 lekkasjereparasjoner med en estimert kostnad på ca. 350 millioner. Alderen sier ingenting direkte om tilstanden til vannledningene, men risikoen for at det oppstår sprekker og hull øker gjerne med alderen.

Sprekker og hull i vannledningene gir tap av drikkevann. Hvis det oppstår situasjoner med lavt eller fraværende trykk i vannledningene, kan forurensninger bli sugd inn i vannledningene å skape sykdomsutbrudd. Forurensningene kan f.eks. komme fra nærliggende avløpsnett².

Kommunen som vannverkseier må forholde seg til overnevnte krav som er nærmere regulert i drikkevannsforskriften. Mattilsynet har oppfølging av vannkvaliteten i Norge. Norge har satt mål for å bedre vannkvaliteten. Målet er at drikkevannet skal være trygt. Mattilsynet peker på at den største utfordringen for drikkevannet i Norge er distribusjonssystemet. Sammen med regelverket for drikkevann gir de nasjonale målene føringer for arbeidet med å levere trygt og nok drikkevann. I praksis betyr det at vannverkseierne må sette søkelys på områder som er utpekt som særlig viktige. Eksempler er leveringssikkerhet og utbedring av vannrørene. Vann i nødstilfeller er viktig for kommunens beredskap.

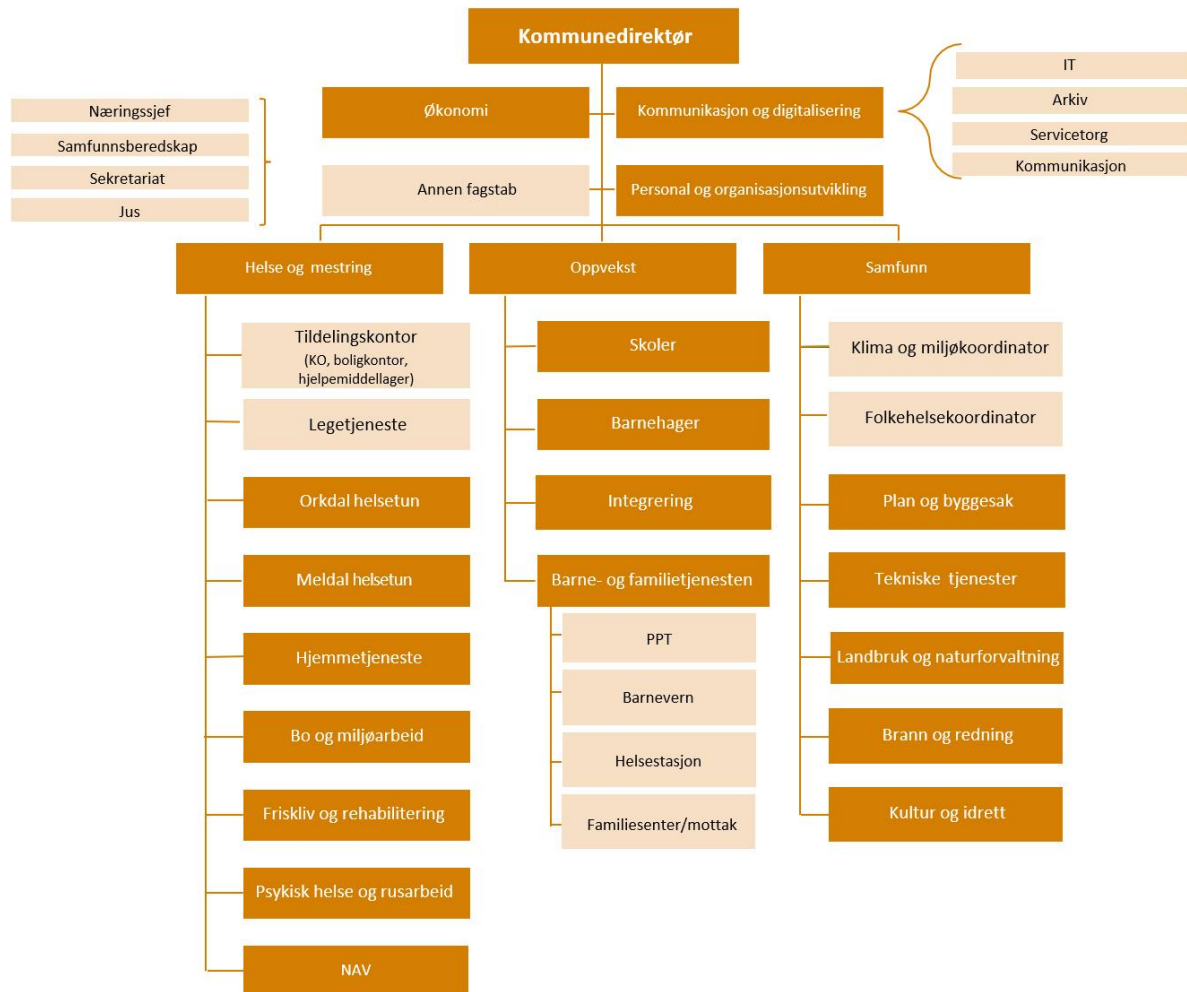
Ansvar for avløp er hjemlet i forurensningsforskriften. Kommunens ansvar for avløpsområdet er:

- ha oversikt over hvilke rensekrav som gjelder for de ulike områder i kommunen
- oversikt over utslippstillatelser og anleggenes tilstand
- være ansvarlig for drift og vedlikehold av anlegg som helt eller delvis eies av kommunen

² Mattilsynet, Status for drikkevannsområdet i landets kommuner, oktober 2019, hentet fra: https://www.mattilsynet.no/mat_og_vann/drikkevann/opplysninger_om_vannforsyningssystemer/status_for_drikkevannsomraadet_i_landets_kommuner.36692/binary/Status%20for%20drikkevannsomr%C3%A5det%20i%20landets%20kommuner

2.3 Kommunens organisering

Figur 1. Kommunens organisasjonskart

Kilde: Orkland kommunes hjemmeside

Enheten tekniske tjenester under avdeling Samfunn har følgende arbeidsområder:

- Forvaltning, drift og vedlikehold av kommunale bygninger og innleide lokaler
- Administrasjon av investeringsprosjekter
- Kommunale veier, parker og beplantninger
- Avgiftsbelagte tjenester som vann og kloakk
- Renovasjon og slamtømming utføres av det interkommunale renovasjonsselskapet ReMidt IKS.

Enheten landbruk og naturforvaltning har arbeidsoppgaver innen:

- Jordbruk
- Skogbruk

- Vilt
- Fisk
- Naturforvaltning
- Motorferdsel
- Friluftsliv

Enheten har også arbeidsgiveransvaret for koordinator for Vannområde Orkla (50 prosent stilling) og prosjektleder for Lensa Vest (100 prosent stilling).

3 PROSJEKTDESIGN

I kapittel 3 vil revisor avgrense prosjektet og gå nærmere inn på problemstillingene i prosjektet. Revisjonskriteriene vil bli gjennomgått og metode for innsamling av data vil bli beskrevet.

3.1 Avgrensing

Revisor ønsker å gjøre oppmerksom på at prosjektet omhandler et utvalg av lovområder og er ikke dekkende for alle lovkrav for disse tjenestene. Det vil fremgå tydelig av rapporten hvilke krav det er revidert på.

Den siste problemstillingen vil sannsynligvis gjøres beskrivende, uten revisjonskriterier.

3.2 Problemstillinger

1. Er kommunens vannforsyning av tilstrekkelig kvalitet?
 - Drikkevannskvalitet og informasjon om dette til innbyggerne
 - Distribusjonssystem
 - Internkontrollsystem
2. Er kommunens avløpssystem av tilstrekkelig kvalitet?
 - Oversikt over avløpsanlegg, samt behov for vedlikehold og oppgradering
 - Rensekrav
 - Distribusjonssystem iht. behov
3. Sikres det at private avløpsanlegg er i samsvar med krav i spredt bebyggt strøk langs vann og elver?
4. Hvordan følger kommunen opp gruveforurensning på Løkken?

3.3 Kilder til kriterier

- EUs vanndirektiv
- Drikkevannsforskriften
- Forurensningsforskriften
- Internkontrollforskriften
- Forskrift om plan for beredskapsplanlegging
- Regjeringens mål for vann og helse (2014, revidert i 2017)
- Lov om kommunale vass- og avløpsanlegg
- Tilhørende veiledere til lover og forskrifter

3.4 Metoder for innsamling av data

I dette prosjektet er aktuelle metoder for datainnsamling intervju og dokumentgjennomgang.

I gjennomføringen av prosjektet vil vi gjennomføre intervjuer av aktuelle ansatte i kommunen med ansvar for områdene. Kommunens rutiner, systemer og praksis for oversikt over anleggene er aktuelle å be om dokumentasjon på. For de siste to problemstillingene om grunnforurensning vil det kunne være aktuelt å innhente informasjon fra eksterne aktører.

Revisor vil vurdere behovet for øvrige metodevalg underveis i revisjonen. Dette dersom vi blir kjent med opplysninger som tilsier behovet for et større datatilfang. Per i dag anser revisor at datainnsamling via dokumentgjennomgang og intervju vil være tilstrekkelig for å svare ut problemstillingene.

Steinkjer, 15.10.2021

Sunniva Tusvik Sæter

Oppdragsansvarlig revisor

Prosjekt nr:
FR1191

Kommune:
Orkland

Vurdering av uavhengighet - revisors egenvurdering i forbindelse med forvaltningsrevisjonsprosjekt:

Vann og avløp

Hovedreferanse:

Kommuneloven § 24-4
Forskrift om kontrollutvalg og revisjon kapittel 3
RS 200 --- Formål og generelle prinsipper for revisjon av regnskaper pkt. 4
RS 220 -- Vilkår for revisjonsoppdrag pkt. 4, 12-13
RS 300 -- Planlegging av revisjon av regnskaper pkt. 6
Standard for forvaltningsrevisjon RSK 001 pkt. 8

Ansettelsesforhold:	<i>Undertegnede har ikke ansettelsesforhold i andre stillinger enn Revisjon Midt-Norge SA</i>
Medlem i styrende Organer	<i>Undertegnede er ikke medlem av styrende organ i noen virksomhet som ovenfor nevnte kommune deltar i.</i>
Delta eller inneha funksjoner i annen virksomhet, som kan føre til interessekonflikt eller svekket tillit	<i>Undertegnede deltar ikke i eller innehar funksjoner i annen virksomhet som kan føre til interessekonflikt eller svekket tillit til rollen som revisor.</i>
Nærstående	<i>Undertegnede har ikke nærstående som har tilknytning til ovenfor nevnte kommune som har betydning for uavhengighet og objektivitet.</i>
Rådgivnings- eller andre tjenester som er egnet til å påvirke revisors habilitet	Før slike tjenester utføres foretas en vurdering av rådgivningens eller tjenestens art i forhold til revisors uavhengighet og objektivitet. Dersom vurderingen konkluderer med at utøvelse av slik tjeneste kommer i konflikt med bestemmelsen i forskriften § 18, skal revisor ikke utføre tjenesten. Hvert enkelt tilfelle må vurderes særskilt. Revisor besvarer løpende spørsmål/henvendelser som er å betrakte som veiledning og bistand og ikke revisjon. Paragrafen sier at også slike veiledninger må skje med varsomhet og på en måte som ikke binder opp revisors senere revisjons- og kontrollvurderinger. <i>Undertegnede har ikke ytet rådgivnings- eller andre tjenester overfor ovenfor nevnte kommune som kommer i konflikt med denne bestemmelsen.</i>
Tjenesten under kommunens egne ledelses- og kontrolloppgaver	<i>Undertegnede har ikke ytet tjenester overfor ovenfor nevnte kommune som hører inn under kommunens egne ledelses- og kontrolloppgaver.</i>
Opptre som fullmektig for den revisjonspliktige	<i>Undertegnede opptre ikke som fullmektig for ovenfor nevnte kommune.</i>
Andre særegne forhold	<i>Undertegnede kjenner ikke til andre særegne forhold som er egnet til å svekke tilliten til uavhengighet og objektivitet.</i>

Steinkjer 14.10.2021

Sunniva Tusvik Sæter
Oppdragsansvarlig forvaltningsrevisor

Oppfølging av politiske vedtak i Orkland kommune

Behandles i utvalg

Kontrollutvalget i Orkland kommune

Møtedato

26.10.2021

Saknr

40/21

Saksbehandler Eva J. Bekkavik

Arkivkode FE - 033

Arkivsaknr 20/306 - 10

Forslag til vedtak

Kontrollutvalget tar saken til orientering og ber sekretariatet om å oppdatere oversikten "Saker for videre oppfølging" etter eventuelle innspill fremkommet i møtet.

Vedlegg

Saker for videre oppfølging

Kommunestyret 30.09.2021

Kommunestyret 29.09.2021

Formannskap 20.10.2021

Formannskap 22.09.2021

Hovedutvalg forvaltning 06.10.2021

Hovedutvalg helse og mestring 06.10.2021

Hovedutvalg kultur, idrett og folkehelse 06.10.2021

Hovedutvalg oppvekst 06.10.2021

Hovedutvalg teknikk 06.10.2021

Saksopplysninger

I henhold til bestemmelsene om kontroll og tilsyn i kommuneloven skal kontrollutvalget føre tilsyn med den kommunale forvaltningen på kommunestyrets vegne. Videre går det i forskrift om kontrollutvalg frem at kontrollutvalget skal påse at kommunestyrets vedtak i tilknytning til behandlingen av regnskapet, revisjonsberetningen eller forvaltningsrevisjonsrapporter blir fulgt opp.

I tråd med kontrollutvalgets vedtak i sak 05/20 Kontrollutvalgets arbeidsform, legger kontrollutvalgets sekretariat frem kopi av sakslistene fra møtene i utvalgene som er avholdt etter utsending av sakspapirer til kontrollutvalget møte 21.09.2021. Kontrollutvalgets sekretariat tar høyde for gjennomgang av disse sakene i møtet. Det er ikke lagt inn nye saker i oppfølgingslisten.

Kontrollutvalget har fordelt oppfølging av utvalgene på følgende måte:

Kommunestyret: Aud Inger, Espen, Grethe

Formannskap: Espen, Grethe

Hovedutvalg forvaltning: Espen

Hovedutvalg helse og mestring: Grethe

Hovedutvalg kultur, idrett og folkehelse: Espen, Aud Inger

Hovedutvalg oppvekst: Grethe

Hovedutvalg teknikk: Finn

Saker til oppfølging i perioden

Saker som krever særskilt oppfølging fra kontrollutvalget er saker av prinsipiell karakter, saker der rådmannen gis særskilte pålegg eller saker som har betydning for kommunens fremtidige tjenestetilbud, stilling eller omdømme.

Konklusjon

Kontrollutvalgets sekretariat viser til gjennomgangen av utvalgenes vedtak.

Saker for videre oppfølging:

På bakgrunn av gjennomgang av aktuelle saker i perioden 15.09.2021 – 19.10.2021, foreslår kontrollutvalgets sekretariat at følgende saker videreføres til oppfølging:

Kontrollutvalget i Orkland kommune – saker til oppfølging pr. 19.10.2021:			
Sak	Tittel	Kommentar	Til oppfølging
KS 45/21	Kontrollutvalgets sak 19/21 Forvaltningsrevisjonsrapport - byggeprosjekter	1. Kommunestyret tar forvaltningsrevisjonsrapport om byggeprosjekter til orientering. 2. Kommunestyret ber rådmannen følge opp anbefalingene i rapportens pkt. 6.2. 3. Kommunestyret ber rådmannen om å ta kontakt med Skatteetaten om å bli med i tiltak knyttet til fokusområdet «Mobilisering av prioriterte kommuner og fylkeskommuner» (revisjonsrapporten side 64/65). 4. Kommunestyret ber rådmannen gi kontrollutvalget skriftlig tilbakemelding om hvordan anbefalingene er fulgt opp innen 21.11.2021.	Orientering 07.12.2021

Kommunestyre

Dato: 29.09.2021 12:00

Sted: Surnadal Thon hotel

Notat:

Gyldig forfall meldes snarest til Servicekontoret tlf. 72 46 73 50 eller på e-post til postmottak@orkland.kommune.no.

Varamedlemmer skal ikke møte uten særskilt innkalling.

Orkanger, 23.09.2021

Dette dokumentet er elektronisk godkjent og har derfor ingen signaturer.

Saksliste

Drøftingssaker

1/21 Program for Strategisamling 29. og 30. september 2021

3

Kommunestyre

Dato: 29.09.2021 08:30

Sted: Orkland rådhus, kommunestyresalen

Notat:

Møtet varer til ca. kl. 10:15

Buss til strategisamling i Surnadal kommer utenfor rådhuset

Gyldig forfall meldes snarest til Servicekontoret tlf. 72 46 73 50 eller på e-post til postmottak@orkland.kommune.no.

Varamedlemmer skal ikke møte uten særskilt innkalling.

Orkanger, 27.09.2021

Dette dokumentet er elektronisk godkjent og har derfor ingen signaturer.

Saksliste

Orienteringssaker

12/21 Ordfører og kommunedirektør orienterer.	3
---	---

Referatsaker

30/21 Årsrapport 2020 Trondheim Havn IKS	4
31/21 Referat fra styremøte LVMS 06.09.21	24
32/21 Protokoll Eldreråd 2020 - 2023 16.09.2021	27
33/21 Kontrollutvalg 21.09.2021 møteprotokoll	36

Politiske saker

74/21 Rapport fra 2. kvartal + juli 2021	42
75/21 Lokal forskrift om frist for spredning av husdyrgjødsel	81
76/21 Temaplan trafiksikkerhet 2021- 2024	99
77/21 Nye veinavn etter navnesak, Ælmerket og Klubben	119
78/21 Nye veinavn, Stubban boligområde	133
79/21 Retningslinjer for Orkland kommune sitt kulturstipend for ungdom	145
80/21 Søknad om fritak fra vervet som medlem og leder av kontrollutvalget i Orkland kommune, nyvalg av medlemmer og leder	152
81/21 Søknad om fritak fra politiske verv og valg av nye medlemmer	155
82/21 Søknad om fritak fra politiske verv - Sondre Aarflot Saksvik	158
83/21 Valg av styremedlem til Orkla Sparebanks Næringsfond	161
84/21 Søknad om fritak fra politiske verv i Orkland kommune - Lavrans Skuterud V	166

Formannskap

Dato: 20.10.2021 12:00

Sted: Orkland Rådhus

Notat:

Gyldig forfall meldes snarest til Servicekontoret tlf. 72 46 73 50 eller på e-post til postmottak@orkland.kommune.no.

Varamedlemmer skal ikke møte uten særskilt innkalling.

Orkanger, 14.10.2021

Dette dokumentet er elektronisk godkjent og har derfor ingen signaturer.

Saksliste

Orienteringssaker

34/21 Ordfører og kommunedirektøren orienterer	3
35/21 Orientering om superlørdag ved Harald Fladseth	4

Politiske saker

66/21 Skaun Motorsenter AS - Søknad om interkommunal avtale og garanti	5
67/21 Avtale om opsjon for feste av eiendom	41
68/21 Forespørsel om finansiering av planarbeid	52
69/21 Kommunal Garanti - NMK Orkla	91
70/21 Søknad om støtte næringsfond	94
71/21 Temaplan kompetanse og heltid	138
72/21 Superlørdag - Norway Events AS	177

Eventuelt

Formannskap

Dato: 22.09.2021 12:00

Sted: Orkland Rådhus

Notat:

Gyldig forfall meldes snarest til Servicekontoret tlf. 72 46 73 50 eller på e-post til postmottak@orkland.kommune.no.

Varamedlemmer skal ikke møte uten særskilt innkalling.

Orkanger, 16.09.2021

Dette dokumentet er elektronisk godkjent og har derfor ingen signaturer.

Saksliste

Orienteringssaker

32/21 Ordfører og kommunalsjef orienterer.	3
33/21 AMFI/Coop v/Eva Johansen - orienterer om Laksøra handelspark	4

Politiske saker

62/21 Rapport fra 2. kvartal + juli 2021	5
63/21 Kompensasjonsmidler - lokalt næringsliv	43
64/21 Bruk av viltfond til viltkartlegging i Orkland	147
65/21 Temaplan trafiksikkerhet 2021- 2024	150

Drøftingssaker

7/21 Drøfte gjennomføring av kommunestyremøte og strategisamling 29. og 30. september.	168
8/21 Forslag til møteplan 2022	169

Eventuelt

Hovedutvalg Forvaltning

Dato: 06.10.2021 12:00

Sted: Orkland Rådhus

Notat:

Gyldig forfall meldes snarest til Servicekontoret tlf. 72 46 73 50 eller på e-post til postmottak@orkland.kommune.no.

Varamedlemmer skal ikke møte uten særskilt innkalling.

Orkanger, 04.10.2021

Rasmus Skålholt
Leder i utvalg

Dette dokumentet er elektronisk godkjent og har derfor ingen signaturer.

Saksliste

Orienteringssaker

8/21 Kommunedirektøren orienterer	3
-----------------------------------	---

Referatsaker

31/21 Adm.vedtak plan og byggesak 6. - 26.09.2021	4
32/21 Vedtak i klagesak- avslag på søknad om rammetillatelse og dispensasjon til oppføring av enebolig på eiendommen 10/622	7

Politiske saker

152/21 Søknad om konsesjon til erverv av 801/7 og 917/4.	13
153/21 Gnr. 533/113 i Resdalen, dispensasjon fra bestemmelsen om maks bebygd areal 150 m²	52
154/21 Gnr. 154/1 Klage på avslag søknad om redskapshus	60
155/21 Første gangs behandling - Turveg molo - Endring av reguleringsplan for Grønøra Vest	104
156/21 530/20 Langlia, klage over avslått dispensasjon - utnyttingsgrad	153
157/21 Behandling av klage på vedtak om dispensasjons for fradeling av boligtomt fra Solhus, gnr. 202 bnr. 1. 233	
158/21 Reguleringsplan Jørrestolen - ny 1.gangs behandling	242
159/21 Lefstadvegen 142, politisk behandling	355
160/21 Behandling av klage på vedtak i sak HF 128/21 - fradeling av våningshus på gnr. 757/2, Sør-Leksa 361	
161/21 915/24 Tannvikveien 235, politisk behandling	375

Drøftingssaker

4/21 Reguleringsplan for Liakjølen, atkomstveier for høring og offentlig ettersyn	408
---	-----

Eventuelt

Hovedutvalg helse og mestring

Dato: 06.10.2021 12:00

Sted: Orkdal helsetun

Notat:

Møtet starter med omvisning på Orkdal helsetun.

kl. 13.00 - Behandling av sakliste

Gyldig forfall meldes snarest til Servicekontoret tlf. 72 46 73 50 eller på e-post til postmottak@orkland.kommune.no.

Varamedlemmer skal ikke møte uten særskilt innkalling.

Orkanger, 30.09.2021

Hanne Nyhus
Leder i utvalg

Dette dokumentet er elektronisk godkjent og har derfor ingen signaturer.

Saksliste

Orienteringssaker

26/21 Hovedutvalgsleder orienterer	3
27/21 Kommunalsjef orienterer	4
28/21 Orkdal helsetun	5
29/21 Eldre og ernæring i Orkland kommune	6

Referatsaker

18/21 Protokoll Eldreråd 2020 - 2023 16.09.2021	7
---	---

Eventuelt

Hovedutvalg kultur, idrett og folkehelse

Dato: 06.10.2021 12:00

Sted: Orkland Rådhus møterom Dyrlikammen (tidligere helsefløya)

Notat:

Gyldig forfall meldes snarest til Servicekontoret tlf. 72 46 73 50 eller på e-post til postmottak@orkland.kommune.no.

Varamedlemmer skal ikke møte uten særskilt innkalling.

Orkanger, 01.10.2021

Olga Irmina Ucinska
Leder i utvalg

Inger Marie Meland

Dette dokumentet er elektronisk godkjent og har derfor ingen signaturer.

Saksliste

Orienteringssaker

22/21 Tv-aksjon 2021 v/ Tom Brendmo	3
23/21 Høstskole 2021	4

Politiske saker

33/21 Delegater til Årsmøte i Norsk kulturskoleråd, Trøndelag	5
34/21 Inntakskomiteé Meldal bygdemuseum	7
35/21 Søknad om støtte til audiovisuell konsert og performance i Gammelgruva	9
36/21 Søknad om tilskudd til konsert med Hedvig Mollestad Trio i Thamspaviljongen	55
37/21 Skaun Motorsenter AS - Søknad om interkommunal avtale og garanti	57

Eventuelt

Hovedutvalg Oppvekst

Dato: 06.10.2021 11:00

Sted: Krokstadøra Oppvekstsenter

Notat:

Møtet starter med befaring . Oppmøte Krokstadøra Oppvekstsenter kl 11:00

Gyldig forfall meldes snarest til Servicekontoret tlf. 72 46 73 50 eller på e-post til postmottak@orkland.kommune.no.

Varamedlemmer skal ikke møte uten særskilt innkalling.

Orkanger, 30.09.2021

Stig Kalstad
Leder i utvalg

Dette dokumentet er elektronisk godkjent og har derfor ingen signaturer.

Saksliste

Orienteringssaker

30/21 Krokstadøra Oppvekstsenter	3
31/21 Kommunedirektørens orientering	4
32/21 Arbeidslivsfas Årlivoll	5

Politiske saker

16/21 Høringsuttalelse fritt skolevalg	6
--	---

Eventuelt

Hovedutvalg Teknikk

Dato: 06.10.2021 12:00

Sted: Meldal helsetun

Notat:

Dagen starter med befaring ved Meldal helsetun.

Felles avreise med minibuss fra Orkland rådhus kl 9.30.

Ta med eget verneutstyr.

Gyldig forfall meldes snarest til Servicekontoret tlf. 72 46 73 50 eller på e-post til postmottak@orkland.kommune.no.

Varamedlemmer skal ikke møte uten særskilt innkalling.

Orkanger, 30.09.2021

Oddvar Kjøren
Leder i utvalg

Dette dokumentet er elektronisk godkjent og har derfor ingen signaturer.

Saksliste

Orienteringssaker

9/21 Aktivitetsplan bygg og anlegg pr 29.09.2021

3

Referatsaker

7/21 Administrative vedtak september 2021, oversikt

6

Eventuelt

Referatsaker

Behandles i utvalg

Kontrollutvalget i Orkland kommune

Møtedato

26.10.2021

Saknr

41/21

Saksbehandler Eva J. Bekkavik

Arkivkode FE - 033, TI - &17

Arkivsaknr 21/299 - 1

Forslag til vedtak

Kontrollutvalget tar referatsakene til orientering

Vedlegg

Melding om politisk vedtak, kommunestyrets sak 45/21, møte 23.06.2021

Melding om politisk vedtak - Nyvalg av medlemmer og leder

Endring i oppdragsansvarlig revisor Orkland kommune

Er det trygt å varsle til kontrollutvalget

Er samarbeidende partier én gruppe

Formannskapsmedlemmer kan være meddommere

Hva med klagebehandling i kommuner med egen klagenemnd

Hvis ordfører fritas for resten av perioden må det velges ny ordfører

Kan et interkommunalt samarbeid selge tjenester

Om regionråd som er organisert som IKS. Må disse omdannes til interkommunalt politisk råd

Bruker to måneder på innsynsbegjæringer - må tåle kritikk av Sivilombudet

Saksopplysninger

Kontrollutvalget har fått følgende dokumenter som referatsaker:

1. Kommunestyrets behandling og vedtak av forvaltningsrevisjonsrapport – byggeprosjekter.
2. Kommunestyrets behandling og vedtak av nyvalg av leder og medlemmer i kontrollutvalget.
3. Melding fra Revisjon Midt-Norge SA om endring av oppdragsansvarlig revisor.
4. Kan ansatte i kommunen varsle eksternt til kontrollutvalget og dermed bli beskyttet av taushetsplikten i arbeidsmiljøloven?
5. En kommune skal velge hovedutvalg og lurer på om samarbeidende partier kan lage felles varamedlemsliste.
6. Professor emeritus Jan Fridthjof Bernt mener Domstoladministrasjonen har tolket loven feil, og at formannskapsmedlemmer kan være meddommere.
7. Kommunestyret er klageinstans for klager på enkeltvedtak i formannskapet, men gjelder det også i kommuner som har opprettet en klagenemnd?
8. Hvordan skal kommunen gå frem dersom ordfører blir fast møtende vararepresentant på Stortinget ?
9. Kan et interkommunalt samarbeid selge tjenester?
10. Departementets tolkningsuttalelse av kommuneloven § 18-1: Interkommunalt politisk råd.
11. Trondheim kommune bruker rundt to måneder på å behandle innsynskrav. Sivilombudet betegner det som uakseptabelt lang tid.

Kontrollutvalgets sekretariat viser til vedlagte dokumenter som legges frem som referatsaker.

SAKSUTSKRIFT

Arkivsak-dok. 21/06362-1
Saksbehandler Ingeborg Wolden

Kontrollutvalgets sak 19/21 Forvaltningsrevisjonsrapport - byggeprosjekter

Saksgang	Møtedato	Saknr
1 Kommunestyre	23.06.2021	45/21

Kommunestyre har behandlet saken i møte 23.06.2021 sak 45/21

Behandling i Kommunestyre 23.06.2021:

Kontrollutvalgets leder Mads Løkeland-Stai orienterte.

Votering

Kontrollutvalgets innstilling – enstemmig vedtatt.

Kommunestyres vedtak

1. Kommunestyret tar forvaltningsrevisjonsrapport om byggeprosjekter til orientering.
2. Kommunestyret ber rådmannen følge opp anbefalingene i rapportens pkt. 6.2.
3. Kommunestyret ber rådmannen om å ta kontakt med Skatteetaten om å bli med i tiltak knyttet til fokusområdet «Mobilisering av prioriterte kommuner og fylkeskommuner» (revisjonsrapporten side 64/65).
4. Kommunestyret ber rådmannen gi kontrollutvalget skriftlig tilbakemelding om hvordan anbefalingene er fulgt opp innen 21.11.2021.

Kontrollutvalgets sak 19/21 Forvaltningsrevisjonsrapport - byggeprosjekter

Vedlegg:

Særutskrift sak 19-2021 Forvaltningsrevisjonsrapport byggeprosjekter
Forvaltningsrevisjonsrapport byggeprosjekter

Kontrollutvalgets innstilling:

1. Kommunestyret tar forvaltningsrevisjonsrapport om byggeprosjekter til orientering.
2. Kommunestyret ber rådmannen følge opp anbefalingene i rapportens pkt. 6.2.
3. Kommunestyret ber rådmannen om å ta kontakt med Skatteetaten om å bli med i tiltak knyttet til fokusområdet «Mobilisering av prioriterte kommuner og fylkeskommuner» (revisjonsrapporten side 64/65).
4. Kommunestyret ber rådmannen gi kontrollutvalget skriftlig tilbakemelding om hvordan anbefalingene er fulgt opp innen 21.11.2021.

Saksopplysninger:

Kontrollutvalget og kommunestyret har i sin vurdering av risiko og vesentlighet i Orkland kommune vurdert byggeprosjekter som et viktig område å se nærmere på i 2021.

Med bakgrunn i plan for forvaltningsrevisjon for 2020-2024 foretok kontrollutvalget en bestilling av prosjektet på sitt møte 15.09.2020.

Forvaltningsrevisjonen er gjennomført i perioden desember 2020 til mai 2021

Revisjon Midt-Norge SA har på bakgrunn av bestillingen fra kontrollutvalget formulert følgende problemstillinger for prosjektet:

1. Har Orkland kommune tilstrekkelig rutiner og prosedyrer for planlegging av investeringsprosjekter?
2. Forelå det et forsvarlig beslutningsgrunnlag for kommunestyrene før vedtak om gjennomføring av utvalgte investeringsprosjekt?
3. I hvilken grad påser Orkland kommune at bestemmelser knyttet til avtaler om lønns- og arbeidsvilkår etterleves i inngåtte kontrakter?

Revisjonens konklusjon

Har Orkland kommune tilstrekkelig rutiner og prosedyrer for planlegging av investeringsprosjekter?

Revisor konkluderer med at Orkland kommune kan bli bedre på rutiner og prosedyrer for planlegging av investeringsprosjekter.

Rutinen som er videreført i Orkland kommune framstår ikke som fullverdig for å sikre tilstrekkelig planlegging for samtlige investeringsprosjekt i kommunen. Planlegging av investeringsprosjekt ser ut til å være basert på innarbeidet praksis. En prosjektmodell med tydelig faseinndeling og beslutningspunkter ville ha sikret en mer likeverdig og forutsigbar behandling av alle investeringsprosjekter i kommunen.

Forelå det et forsvarlig beslutningsgrunnlag for kommunestyrene før vedtak om gjennomføring av Folkehelsesenteret?

Revisor konkluderer med at beslutningsgrunnlaget kunne vært bedre.

Prosjektet fremstår som et politisk ønske hvor behovet ikke er vurdert i tilstrekkelig grad.

Alternative konsepter til et folkehelsesenter eller nullalternativet til prosjektet er ikke utredet.

Det ble utarbeidet en forstudie, men det er uklart om kommunestyret fikk den forelagt da den var ferdig utarbeidet. Kostnadsramme, finansieringsmåte og usikkerhet er beskrevet. Det er noe usikkert om utredningen om familiens hus ble ivarettatt på et tidlig tidspunkt i planlegging av prosjektet, da det medførte en betydelig økning i kostnadsrammen etter at beslutningen var tatt. Uansett, framstår ønsket om å iverksette prosjektet stor blant kommunestyret, ettersom de vedtok å gjennomføre prosjektet til tross for rådmannens anbefalinger. En behovsanalyse og en utredning av ulike konsepter for et folkehelsesenter kunne ha gitt kommunestyret et bedre bilde av om behovet var reelt, og om det eventuelt kunne ha blitt dekket gjennom andre tiltak, som igjen kunne ha påvirket vedtaket om å gjennomføre investeringsprosjektet.

Forelå det et forsvarlig beslutningsgrunnlag for kommunestyrene før vedtak om gjennomføring av Meldal Helsetun?

Revisor konkluderer med at kommunestyret i Meldal fikk et forsvarlig beslutningsgrunnlag før vedtaket om gjennomføring av nytt Meldal Helsetun.

Prosjektet har vært omfattende behandlet i kommunestyret med et innholdsrikt grunnlag, og informasjonen som er gitt har vært oppdatert. Informasjonen er lagt frem til riktig tid, sett i sammenheng med fremdrift/stadiet i prosjektet

Den økonomiske rammen har økt underveis i prosjektet grunnet utvidelsen av helsesenteret. Siden omfanget og kostnaden av prosjektet har økt betydelig underveis, kan det tyde på at behovsanalysen ikke dekket det reelle behovet kommunen hadde. Utredningen av alternative konsepter kan også ha vært utilstrekkelig.

Forelå det et forsvarlig beslutningsgrunnlag for kommunestyrene før vedtak om gjennomføring av brannstasjonen på Orkanger?

Revisor konkluderer med at kommunestyret i tidligere Orkdal kommune ble forelagt et svakt beslutningsgrunnlag da bygging av ny brannstasjon ble vedtatt gjennomført.

Behovet for å gjøre noe med brannstasjonen er tydelig etter tilsyn, men krav om mål og krav til prosjektet er ikke beskrevet.

Kommunestyret har selv bedt om bedre beslutningsgrunnlag for brannstasjonen, men informasjon ble kun gitt til formannskapet. Det er en svakhet at de som har ønsket utredningen ikke får det, samt at det gir kommunestyret mindre mulighet til å vurdere om prosjektet bør igangsettes.

Kommunestyret har heller ikke blitt forelagt alternativer for tomt, og det ble reist spørsmål om prosessen knyttet til kjøp av tomt. Revisor mener at en slik utredning burde vært forelagt kommunestyret forut for behandlingen for å sikre åpenhet rundt prosessen og vise at alternativer og konsekvenser er belyst.

Begrunnelse for utvidelsen av prosjektet tilknyttet Sivilforsvaret ble heller ikke begrunnet utover kommentarer gitt i forbindelse med handlingsplan. Revisor mener dette burde vært utredet for kommunestyret med både begrunnelse for behovet, mål og hvilke alternativer som lå til grunn. Vedtaket hadde blant annet stor økonomisk betydning for prosjektrammen. I det store og hele framstår beslutningsgrunnlaget gitt til kommunestyret som for svakt til å sikre en god beslutning om gjennomføring av prosjektet.

I hvilken grad påser Orkland kommune at bestemmelser knyttet til avtaler om lønns- og arbeidsvilkår etterleves i inngåtte kontrakter?

Revisor konkluderer med at Orkland kommune i liten grad påser at bestemmelser knyttet til avtaler om lønns- og arbeidsvilkår etterleves i inngåtte kontrakter.

Kommunen har et stort fokus på å bruke seriøse aktører – entreprenører og underentreprenører i kontraktinngåelsen, men et svakt fokus på om bestemmelsene faktisk etterleves.

Det er ikke praksis for å gjennomføre systematiske risikovurderinger for å avdekke behovet for kontroll av lønns- og arbeidsvilkår med hovedentreprenør/underentreprenør.

Prosjektlederne som er ansvarlig for å kontrollere dette har ulik praksis, og det gjøres ulikt fra prosjekt til prosjekt. Dermed har kommunen ingen garantier for at

hovedentreprenører/underentreprenører etterlever bestemmelsen knyttet til lønns- og arbeidsvilkår i de inngåtte kontraktene i alle investeringsprosjektene i kommunen.

Revisors anbefaling

- Rådmannen bør oppdatere eller utarbeide et investeringsreglement/prosjektmodell for å sikre tilstrekkelig planlegging for alle investeringsprosjekt i kommunen.
- Rådmannen bør sørge for at det gis et tilstrekkelig beslutningsgrunnlag til politisk nivå ved investeringsprosjekter. Beslutningsgrunnlaget bør inneholde:
 - Behovsanalyse
 - Målsetninger og krav til prosjektet
 - Alternativvurderinger og nullpunktalternativet
 - Kostnadsramme
 - Økonomiske konsekvenser
- Rådmannen bør sikre at kommunen gjennomfører nødvendige tiltak til å påse at bestemmelser knyttet til lønns- og arbeidsvilkår etterleveres i inngåtte kontrakter.

Vurdering og konklusjon

Kontrollutvalgets sekretariat mener at revisor har svart ut problemstillingene som var satt for forvaltningsrevisjonen, og at rapporten gir nyttig informasjon om rutiner og prosedyrer for investeringsprosjekter i Orkland kommune.

Sekretariatet anbefaler kontrollutvalget å ta rapporten til orientering og legge den frem for kommunestyret med forslag om at revisors anbefalinger følges opp av rådmannen

SAKSUTSKRIFT

Arkivsak-dok. 21/10091-2
Saksbehandler Ingeborg Wolden

Søknad om fritak fra vervet som medlem og leder av kontrollutvalget i Orkland kommune, nyvalg av medlemmer og leder

Saksgang	Møtedato	Saknr
1 Valgutvalg	27.09.2021	5/21
2 Kommunestyre	29.09.2021	80/21

Valgutvalg har behandlet saken i møte 27.09.2021 sak 5/21

Behandling i Valgutvalg 27.09.2021:

Forslag fra SV:

Espen Tørset velges som medlem og leder av kontrollutvalget.

Kontrollutvalget vil da bestå av følgende medlemmer:

Medlem	Varamedlem
Leder Espen Tørset SV	Vigdis Bye Olsen SV
Nestleder Grethe Gravrok Sand, SBL.	Geir Knutzen SBL
Medlem Aud Inger Kalseth SP	Ola Halsen SP Grethe Stolpnes SP Egil Hoston SP
Medlem Joar Syrstaden, H	Maja Grønningen H
Medlem Finn Hoff, AP	Synnøve Hilstad AP Jann Erik Evensen AP Monica Rødsten AP

Votering

Kommunedirektørens innstilling – enstemmig vedtatt.

Forslag fra SV – enstemmig vedtatt.

Vedtak

Mads Løkeland-Stai gis fritak fra vervet som leder og medlem i kontrollutvalget ut valgperioden.

Espen Tørset, SV velges som medlem og leder av kontrollutvalget.

Kontrollutvalget vil da bestå av følgende medlemmer:

Medlem	Varamedlem
Leder Espen Tørset SV	Vigdis Bye Olsen SV
Nestleder Grethe Gravrok Sand, SBL.	Geir Knutzen SBL

Medlem Aud Inger Kalseth SP	Ola Halsen SP Grethe Stolpnes SP Egil Hoston SP
Medlem Joar Syrstaden, H	Maja Grønningen H
Medlem Finn Hoff, AP	Synnøve Hilstad AP Jann Erik Evensen AP Monica Rødsten AP

Kommunestyre har behandlet saken i møte 29.09.2021 sak 80/21

Behandling i Kommunestyre 29.09.2021:

Votering

Valgutvalgets tilråding – enstemmig vedtatt.

Kommunestyres vedtak

Mads Løkeland-Stai gis fritak fra vervet som leder og medlem i kontrollutvalget ut valgperioden.

Espen Tørset, SV velges som medlem og leder av kontrollutvalget.

Kontrollutvalget vil da bestå av følgende medlemmer:

Medlem	Varamedlem
Leder Espen Tørset SV	Vigdis Bye Olsen SV
Nestleder Grethe Gravrok Sand, SBL.	Geir Knutzen SBL
Medlem Aud Inger Kalseth SP	Ola Halsen SP Grethe Stolpnes SP Egil Hoston SP
Medlem Joar Syrstaden, H	Maja Grønningen H
Medlem Finn Hoff, AP	Synnøve Hilstad AP Jann Erik Evensen AP Monica Rødsten AP

Søknad om fritak fra vervet som medlem og leder av kontrollutvalget i Orkland kommune, nyvalg av medlemmer og leder

Vedlegg:
Søknad om fritak fra verv.docx

Kommunedirektørens innstilling:

Mads Løkeland-Stai gis fritak fra vervet som leder og medlem i kontrollutvalget ut valgperioden. Nyvalg av medlemmer og leder i kontrollutvalget, ingen innstilling.

Saksopplysninger:

Mads Løkeland-Stai søker i epost datert 02.09.2021 om fritak fra vervet som leder og medlem i kontrollutvalget ut valgperioden. Han begrunner søknaden med helsemessige årsaker.

Kontrollutvalget består av følgende medlemmer:

Medlem	Varamedlem
Leder Mads Løkeland-Stai SV	Vigdis Bye Olsen SV
Nestleder Grethe Gravrok Sand, SBL.	Geir Knutzen SBL
Medlem Aud Inger Kalseth SP	Ola Halsen SP Grethe Stolpnes SP Egil Hoston SP
Medlem Joar Syrstaden, Hg	Maja Grønningen H
Medlem Finn Hoff, AP	Synnøve Hilstad AP Jann Erik Evensen AP Monica Rødsten AP

Vurdering:

Kommunedirektøren innstiller på at Mads Løkeland-Stai får fritak fra vervet som leder og medlem i kontrollutvalget av helsemessige årsaker.

I kommunelovens § 23-1 står følgende:

Kommunestyret og fylkestinget velger selv et kontrollutvalg som skal føre løpende kontroll på deres vegne.

Kommunestyret og fylkestinget velger selv en leder, en nestleder og øvrige medlemmer og varamedlemmer til utvalget. Lederen kan ikke være medlem av samme parti eller tilhøre samme gruppe som ordføreren. Utvalget skal ha minst fem medlemmer. Minst ett medlem skal velges blant kommunestyrets eller fylkestingets medlemmer.

Utelukket fra valg er

- a) ordfører og varaordfører
- b) medlemmer og varamedlemmer av formannskap eller fylkesutvalg
- c) medlemmer og varamedlemmer av folkevalgt organ med beslutningsmyndighet. Medlemmer og varamedlemmer av kommunestyret eller fylkestinget er likevel valgbare
- d) medlemmer av kommuneråd eller fylkesråd
- e) medlemmer og varamedlemmer av kommunestyrekomité eller fylkestingskomité

- f) ansatte i den aktuelle kommunen eller fylkeskommunen
- g) personer som har en ledende stilling, eller som er medlem eller varamedlem av styret eller bedriftsforsamlingen, i et selskap som kommunen eller fylkeskommunen har eierinteresser i
- h) personer som har en ledende stilling, eller som er medlem eller varamedlem av styret i et interkommunalt politisk råd eller et kommunalt oppgavefellesskap.

Kommunestyret og fylkestinget kan når som helst velge medlemmer til utvalget på nytt. Hvis ett eller flere medlemmer av utvalget skal skiftes ut, skal alle medlemmene velges på nytt.

Tilrådingens økonomiske konsekvenser:

Ingen.

Konsekvenser for vedtatte målsettinger:

Ingen.

Orkland kommune

postmottak@orkland.kommune.no

Kontaktperson:
Monica Nordvik Larsen

Dato og referanse:
07.09.2021

Revisjon Midt-Norge SA
Brugata 2
7715 Steinkjer

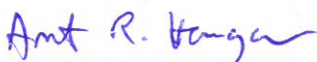
Besøksadresse:
Brugata 2
7715 Steinkjer

Org nr: 919 902 310 mva
Bank: 4270 18 38658
M post@revisjonmidtnorge.no
T +47 907 30 300

ENDRING I OPPDRAGSANSVARLIG REVISOR

Vår revisor Ann Katharine Gardner slutter i selskapet, og ny oppdragsansvarlig revisor for Orkland kommune vil være Monica Nordvik Larsen.

Med vennlig hilsen

Arnt Robert Haugan
Daglig leder

Direkte ☎ 922 53 981 eller ✉ amt.robert.haugan@revisjonmidtnorge.no

Kopi:

Kontrollutvalget i Orkland kommune v/ Konsek Trøndelag IKS
Orkland kommune v/ kommunedirektør
Monica Nordvik Larsen monica.larsen@revisjonmidtnorge.no

Er det trygt å varsle til kontrollutvalget?

Kommunal Rapport 20.09.2021, Anne-Karin Femanger Pettersen, generalsekretær i Forum for Kontroll og Tilsyn

Kan ansatte i kommunen varsle eksternt til kontrollutvalget og dermed bli beskyttet av taushetsplikten i arbeidsmiljøloven? Lovforarbeidene gir dessverre ikke svar på det.

Nylig la Transparency International Norge fram resultatene fra den norske delen av Global Corruption Barometer, verdens største kartlegging av innbyggernes oppfatninger om og egne erfaringer med korrupsjon.

Varsler har et tydeligere vern når det varsles eksternt.

Kommunale myndigheter er den aktøren som har minst tillit. Nesten hver femte deltaker i barometeret svarer at de har liten eller ingen tillit til kommunale myndigheter. To tredeler har «ganske stor tillit», mens bare 15 prosent svarer «svært stor tillit».

En vesentlig andel uttrykker mistillit til myndigheter og næringsliv når det stilles spørsmål om korrupsjon og hvor stort problemet er:

- Hver femte innbygger ser på korrupsjon hos myndighetene som et stort problem.
- Tre av ti innbyggere tror bedrifter betaler eller bruker kontrakter til å vinne offentlige kontakter.
- Hver tiende innbygger tror de fleste bedriftsledere og kommunale myndigheter er involvert i korrupsjon.
- Nesten halvparten av de spurte frykter gjengjeldelse hvis de varsler om korrupsjon.

At nesten halvparten av de spurte frykter gjengjeldelse hvis de varsler om korrupsjon, gir særlig grunn til bekymring. Varsling er viktig for å kunne avdekke kritikkverdige, uetiske og kriminelle forhold.

Gjengjeldelse mot en arbeidstaker som varsler i samsvar med arbeidsmiljøloven, er forbudt. Vernet gjelder alle former for gjengjeldelse, som trakassering, ubegrunnet omplassering, dårligere lønnsutvikling, fratakelse av arbeidsoppgaver, oppsigelse og avskjed.

De fleste kommuner har i dag kanaler som tar imot meldinger om kritikkverdige forhold. KS anbefaler alle kommuner å utarbeide rutiner for å varsle internt som bygger på tjenestevei.

For sikre trygghet for varsleren, anbefaler KS videre at alle kommuner bør etablere en alternativ ekstern kanal (f.eks. et advokatkontor) som sikkerhetsventil for de tilfeller varselet ikke fører fram.

Det kan også tenkes at varslere ikke ønsker å varsle tjenestevei fordi de frykter represalier. Ved å varsle internt kan nemlig varsleren risikere at den eller de det varsles om, får kjennskap til hvem som varsler.

Når det varsles internt, kan taushetsbelagt informasjon komme inn under unntaket fra taushetsplikt i forvaltningsloven. Dette kan medføre at varslers identitet blir kjent internt i kommunen.

Varsler har et tydeligere vern når det varsles eksternt. Arbeidsmiljøloven fastslår at når det varsles eksternt, gjelder taushetsplikten også overfor sakens parter (kommunen) og deres representanter (kommunens advokat).

Kommunenes kontrollutvalg mottar fra tid til annen varsler fra kommunalt ansatte om kritikkverdige forhold. Normalt vil et kontrollutvalg henvende varsleren videre til «linjen» og eventuelt kommunens eget varslingsmottak.

Varselet kan likevel gi innspill til kontrollhandlinger i regi av kontrollutvalget. Utvalget kan for eksempel iverksette egne undersøkelser eller forvaltningsrevisjon tilknyttet tema i varselet, og/eller kommunens varslingsordning generelt.

Uansett om varselet gir grunnlag for kontrollhandlinger eller ikke, skal det journalføres og arkiveres på ordinært vis hos kontrollutvalgets sekretariat. Mange kontrollutvalg og deres sekretariater vil intuitivt se på kontrollutvalget som en ekstern varslingsmottaker, men det finnes lite veiledning på området. Lovforarbeidene til endringer i arbeidsmiljøloven om varsling drøfter dessverre ikke om varsling til kommunale kontrollutvalg kan ansees som ekstern varsling.

NOU 2018: 6 «Varsling – verdier og vern» gir kun en generell fremstilling, blant annet på side 29, hvor ekstern varsling defineres som *«opplysninger og dokumenter som gis til personer eller organisasjoner utenfor virksomheten – tilsynsmyndigheter, faglige forum, mediene mv.»*.

Forum for Kontroll og Tilsyn har derfor sammen med Norges Kommunerevisorforbund bedt Kommunal- og moderniseringsdepartementet om en avklaring på kontrollutvalgets stilling ved varsling etter arbeidsmiljøloven.

Vi mener at kontrollutvalget i denne sammenhengen bør anses som et eksternt organ. Hensynet til varsleren – som er i god tro når hen varsler til kontrollutvalget – og intensjonen om kontrollutvalgets og sekretariatets uavhengighet og tillit, bør tale for det.

Meninger i debattinnlegg står for skribentens regning.

Er samarbeidende partier «én gruppe»?

Kommunal Rapport 04.10.2021, Jan Fridthjof Bernt, professor emeritus ved Universitetet i Bergen

Vi skal velge hovedutvalg og lurer på om samarbeidende partier kan lage felles varamedlemsliste.

SPØRSMÅL: Vi skal gjennomføre nyvalg i alle hovedutvalg, og har i den forbindelse en problemstillingen knyttet til felles varalister ved avtalevalg.

Ifølge regjeringens konstitueringsrundskriv sies blant annet følgende om avtalevalg:

«Det blir lagd fram ei innstilling med namn på kandidatane som organet skal slutte seg til.

[...] Innstillinga frå valutvalet skal splittast opp, slik at ein nemner medlemmer og varamedlemmer frå kvart parti eller kvar gruppe, med parti- eller gruppenemning. Varamedlemmene blir dermed ikkje varamedlemmer for andre enn dei faste medlemmene frå vedkomande gruppe, og det er ikkje høve til å opprette ei felles liste over varamedlemmer.»

Betyr dette at det ikke er mulig å lage en felles varamedlemsliste for samarbeidende partier eller grupper?

SVAR: Det springende punkt her er forståelsen av begrepet «gruppe» i bestemmelsen i andre avsnitt [§ 7-7](#) i kommuneloven, som gir regler om avtalevalg. Her sies det først at «det skal angis hvilket parti eller hvilken gruppe medlemmene representerer», og så at «Innstillingen kan også inneholde navn på varamedlemmer for hvert parti eller hver gruppe».

Spørsmålet blir da om samarbeidende partier kan definere seg som én gruppe ved avtalevalg til et folkevalgt organ.

For organer valgt ved forholdsvalg har departementet lagt til grunn at hvis medlemmer til et folkevalgt organ er valgt inn på en fellesliste fra flere partier eller grupper i kommunestyret eller fylkestinget, anses denne som én gruppe ved forfall i dette organet. Se her [Ot.prp. nr. 96 \(2005-2006\) s. 66](#), i [pkt. 6.2.4](#) Departementets merknader og forslag: «Disse bestemmelsene skal tolkes slik at dersom flere grupper har samarbeidet ved det opprinnelige valget, skal disse defineres som én gruppe i hele valgperioden.»

Jeg kan ikke se hvorfor man ikke skal kunne bruke samme regel tilsvarende ved avtalevalg, slik at samarbeidende partier kan bestemme at de vil anses som én gruppe ved valg til dette organet når det fastsettes hvilken gruppe det enkelte medlem skal inngå i ved oppsett av varamedlemlisten.

En faglig glipp av Domstoladministrasjonen

Kommunal Rapport 08.10.2021 Jan Fridthjof Bernt, professor emeritus ved Universitetet i Bergen

Bernt mener Domstoladministrasjonen har tolket loven feil, og at formannskapsmedlemmer *kan* være meddommere.

16. september sendte Domstoladministrasjonen ut brev til samtlige domstoler og kommuner. Det ble det informert om at ulovlige meddommere har fungert i domstolene i flere perioder.

I brevet ba Domstoladministrasjonen domstolene om å slette medlemmer og varamedlemmer av formannskap og valg nemnder fra listene.

Uklar lov

28. september modererte Domstoladministrasjonen seg. I et nytt brev skrev de at loven var uklar, og at administrasjonen hadde lagt en vid tolkning til grunn.

Professor emeritus Jan Fridthjof Bernt mener uansett at Domstoladministrasjonen tolker loven feil.

– For meg fremtrer Domstolsadministrasjonens tolkning av reglene her som en klar faglig glipp. Slik skjer med oss alle, men i den aktuelle situasjon synes jeg man raskt skulle få satt strek for denne diskusjonen ved å sende ut en ny uttalelse der man fullfører den rettetten man har begynt på i sin andre uttalelse, skriver Bernt i en e-post til Kommunal Rapport.

Han er en av flere jurister som er uenig med Domstoladministrasjonens tolkning.

Førstelagmann Dag Bugge Nordén i Agder lagmannsrett skrev i forrige uke en merknad i Lovdata. Han mener at domstolloven ikke utelukker formannskapsmedlemmer fra å være meddommere.

Disse er ikke valgbare

Domstolloven sier at kommunens administrasjonssjef og andre kommunale tjenestemenn som tar direkte del i forberedelsen eller gjennomføringen av valget, ikke kan bli meddommere. Formålet bak bestemmelsen er å forhindre grobunn for mistanke om manipulering av valget av meddommere.

Bernt viser til lovens forarbeider. Der presiseres det at en ikke kan bli meddommer i en kommune der man er ansatt. Videre at uttrykket «tar direkte del i» gjelder alle typer arbeid, også utførelse av teknisk pregede oppgaver.

– Det skulle etter dette være rimelig klart at man ikke tok sikte på utelukke folkevalgte, skriver Bernt.

Han mener det ikke er noen tungtveiende grunn for å gjøre en utvidet tolkning av denne bestemmelsen.

– Jeg har vanskelig for se det skal kunne være grunn til «mistanke om manipulering» av valg av meddommere hvis de folkevalgte det her er tale om, kan velges. Det er tale om verv som de fleste vil ta imot av plikt, ikke fordi de er lukrative eller gir andre særlige fordeler. Og kommunestyremedlemmer kan altså velges. Problemer ved eventuelle egeninteresser eller tilknytning til parter vil bli ivarettatt ved reglene om inhabilitet, skriver Bernt i en e-post til Kommunal Rapport.

Rush av henvendelser

Brevene fra Domstoladministrasjonen vakte oppsikt i Kommune-Norge. Fredrikstad kommune fant fem formannskapsmedlemmer på sine lister over meddommere. Disse har fått beskjed om de ikke lenger kan være meddommere.

Også Sarpsborg, Vestre Toten og Indre Fosen er blant kommunene som nå har slettet folkevalgte fra listene over meddommere.

Etter at brevene fra Domstoladministrasjonen ble sendt ut, har mange kommuner kontaktet advokatene i KS for å høre hva som er riktig.

– Her gjelder det å ha litt is i magen, sier avdelingsdirektør Frode M. Lindtvedt i KS.

Ikke rett fram

Ifølge Lindtvedt vil KS advokatene komme med en juridisk vurdering. Når denne er ferdig, er ikke klart.

– Domstoladministrasjonen har også gjort en vurdering, så her er det ikke gitt hva som er rett, sier Lindtvedt.

Han nevner kommuneadvokaten i Nittedal, Bjørn Stokvold, som på debattplass [skriver at Domstoladministrasjonen tolker loven feil.](#)

Stokvold skriver at domstoloven inneholder en uttømmende angivelse av de stillingene og vervene som utelukker en fra å bli valgt til meddommerutvalg. Formannskapetets medlemmer og varamedlemmer er folkevalgte. De er ikke nevnt i opplistingen, påpeker Stokvold i debattinnlegget.

Kjapt opp i Høyesterett

Ifølge nettstedet Rett24 får Høyesterett raskt muligheten til å avklare om Domstoladministrasjonens tolkning er korrekt. Nylig ble en person straffedømt i en promillesak i Frostating lagmannsrett. En av meddommerne satt i valgutvalget i kommunen, og var med på å bestemme at hun selv skulle med på listen over meddommere.

Advokat Harald Fjeldstad, som representerer den dømte, uttaler til Rett24 at han kommer til å be om at dommen blir opphevet på grunnlag av at meddommeren ikke var valgbar.

Kommunal Rapport har sendt Bernts uttalelser til Domstoladministrasjonens seksjonssjef for kommunikasjon, Yngve Brox og bedt om en kommentar.

– Vi har ikke noen kommentar til dette. Dette vil nå få sin avklaring gjennom rettssystemet, og vi avventer den behandlingen, skriver Yngve Brox, Seksjonssjef kommunikasjon i Domstoladministrasjonen i en e-post til Kommunal Rapport.

Hva med klagebehandling i kommuner med egen klagenemnd?

Kommunal Rapport 13.09.2021, Jan Fridthjof Bernt, professor emeritus ved Universitetet i Bergen

Kommunestyret er klageinstans for klager på enkeltvedtak i formannskapet, men gjelder det også i kommuner som har opprettet en klagenemnd?

SPØRSMÅL: Ser i Kommunal Rapport [at Bernt har svara på spørsmål om kommunestyret er klageinstans ved handsaming av klager på vedtak fatta av formannskapet](#).

Eg har eit oppfølgingsspørsmål til dette.

I vår kommune er det oppnemnt klagenemnd etter [forvaltningslova § 28, 2. ledd](#). Vil svaret då bli det same, at det er kommunestyret som skal handsame klagen, i vår kommune?

I reglemenet for klagenemnda står det:

«Heimel for oppnemning

Klagenemnda ... er oppnemnt av heradsstyret i samsvar med forvaltningslova § 28, 2. ledd og kommunelova § 5-1.

Klagenemnda har på heradsstyret sine vegne mandat til å avgjera klagesaker i enkeltvedtak (om enkeltvedtak sjå forvaltningslova § 2b).

Klagenemnda handsamar klagesaker etter reglane i forvaltningslova. Klagenemnda skal ikkje handsama klage som etter særlov blir dekkja av anna kommunal klageordning eller som det etter særlov har eige klageorgan utanfor kommunen.»

Saksgangen vil då vere at formannskapet handsamar klagen på nytt som førsteinstans. Viss formannskapet ikkje innvilgar klagen vil klagen verte oversendt

SVAR: I forvaltningsloven § 28 (andre avsnitt) er fastsatt at for vedtak truffet av annet kommunalt organ enn kommunestyret «er klageinstansen kommunestyret ..., eller etter disses bestemmelse, formannskapet ... eller en eller flere særskilte klagenemnder oppnevnt av kommunestyret». Det gjelder da for enkeltvedtak i alle kommunale organer, med unntak av kommunestyret eller fylkestinget, der klageinstans er departementet, eventuelt statsforvalteren.

Men dette er bare et formelt utgangspunkt. Kommunestyret er svært sjelden et egnet organ for behandling av slike klagesaker, og vanlig praksis er at det delegerer dette ansvaret til en eller flere særlige klagenemnder. Det er det som er gjort i reglementsbestemmelsen som er gjengitt ovenfor, og så lenge det ikke er sagt noe annet, gjelder dette da også for vedtak truffet av formannskapet.

Vi ser eksempler på at man i noen kommuner gjør unntak fra dette for vedtak truffet av formannskapet, gjerne fordi dette jo er det nest høyeste folkevalgte organet i kommunen, og at vedtak her kan være basert på mer overordnede politiske eller forvaltningsmessige overveielser som man ikke synes det er naturlig at en klagenemnd skal overprøve. Men dette kan bli komplisert.

Problemet er at ved kommunestyrets behandling av klage over vedtak truffet av formannskapet må alle medlemmer av dette som deltok ved behandlingen av denne saken i formannskapet, fratre som inhabile.

Se her bestemmelsen i [kommuneloven § 11–10](#) tredje avsnitt: «Når en klage skal behandles etter «forvaltningsloven § 28 andre ledd, er en folkevalgt som har vært med på å forberede eller treffe vedtaket, inhabil til å delta i klageinstansens behandling av vedtaket, eller i forberedelsen av saken for klageinstansen.»

Dette gjelder da også ordfører og varaordfører, noe som betyr at det må oppnevnes en setteordfører for behandlingen av klagesaken. Så dette er neppe anbefalelsesverdig.

Hvis ordfører fritas for resten av perioden, må det velges ny ordfører

Kommunal Rapport 20.09.2021, Jan Fridthjof Bernt, professor emeritus ved Universitetet i Bergen

Hvem skal være ordfører hvis nåværende blir fast møtende vara på Stortinget?

SPØRSMÅL: Korleis skal kommunane gå fram dersom ordførar vert fast møtande vararepresentant på Stortinget, til dømes dersom ein fast stortingsrepresentant får ein ministerpost? Blir det då rett at ordførar søker «midlertidig» fritak etter [kommunelova § 7–9](#) andre avsnitt, for så at varaordførar rykker opp som ordførar og det må veljast ny varaordførar mellombels i samsvar med [§ 6–2](#) fjerde avsnitt fyrste og andre setning?

SVAR: Utgangspunktet er altså at valg som stortingsrepresentant ikke medfører tap av verv som folkevalgt. For noen verv vil det være umulig å kombinere disse med å være stortingsrepresentant. Da må den folkevalgte i stedet søke kommunestyret om å bli fritatt fra ett eller flere kommunale verv etter bestemmelsen i [kommuneloven § 7-9](#), midlertidig eller for resten av valgperioden.

Slikt fritak kan bare gis for det eller de vervene den folkevalgte har søkt om fritak for. En ordfører som blir valgt til Stortinget kan således søke om fritak fra vervet som ordfører og medlem av formannskapet, men fortsette som medlem av kommunestyret hvis hun mener hun klarer det, og må da i stedet melde forfall til kommunale møter som kolliderer med arbeidet i Stortinget.

Også tidsrammen for fritak er det den folkevalgte søker om, og den vil her avhenge av hva som er årsaken til dette. Her er det et viktig moment om søknaden om fritak er for et nærmere angitt tidsrom, eller for hele den resterende valgperioden. For ordfører er regelen etter [kommuneloven § 6–2](#) at varaordførar rykker opp i vervet for fritaksperioden, samtidig som det velges en ny midlertidig varaordførar. Hvis ordfører fritas for resten av perioden, må det velges ny ordfører. Spørsmålet blir da om søknad om fritak ved slikt «opprykk» til møtende stortingsrepresentant må anses som midlertidig eller for hele valgperioden.

Utgangspunktet er at det avgjør kommunestyret, men jeg vil mene at her må en slik søknad oppfattes som søknad om uttreden for resten av valgperioden. Vi må her se den valgte representantens verv som regjeringsmedlem som noe som man tar sikte på at skal vare ved ut valgperioden i kommunen.

En tidsramme for fritak for den tid ordfører møter fast i Stortinget, vil være for ubestemt. Søknad om midlertidig fritak bør derfor være knyttet til en presist angitt tidsramme, jf. bestemmelsen i [§ 7–9](#) siste avsnitt: «En folkevalgt som har fått innvilget midlertidig fritak, har ikke rett til å tre inn igjen i vervet før fritaksperioden er over», som skal ivareta dette hensynet generelt.

Kan et interkommunalt samarbeid selge tjenester?

Kommunal Rapport 27.09.2021, Jan Fridthjof Bernt, professor emeritus ved Universitetet i Bergen

Her må vi holde tungen rett i munnen når det gjelder hva slags type samarbeid det er tale om.

SPØRSMÅL: I vårt fylke er det etablert et interkommunalt selskap med kommuner og fylkeskommune som eiere, som har som oppgave blant annet å gi kurs, råd og veiledning til sine eiere i alle slags arkivspørsmål. Selskapet kjører for tiden et prosjekt i samarbeid med eierkommunene på internkontroll og arkivplan. I denne forbindelse har vi hatt en gjennomgang av ulike former for interkommunalt samarbeid. Vi ser her at § 27-samarbeid mellom flere av våre eierkommuner også utfører salg av tjenester til kommuner som ikke er en del av samarbeidet, og til private aktører.

Vårt spørsmål er, kan et interkommunalt samarbeid selge tjenester? Samarbeidets kjernevirksomhet er kommune- og arealplanlegging, og tjenestene er knyttet opp mot utarbeidelse av planer og utredninger.

SVAR: Her må vi først holde tungen rett i munnen når det gjelder hva slags type samarbeid det er tale om. Interkommunale selskaper er selvstendige rettssubjekt er og reguleres ikke av kommuneloven. Det samarbeidet det her er tale om, er et selskap opprettet ved etter [Lov om interkommunale selskaper](#) (LOV-1999-01-29-6). Deltakere kan være kommuner, fylkeskommuner eller interkommunale selskaper ([§ 1](#)).

Grunnlaget for dette samarbeidet er en selskapsavtale etter [lovens § 4](#) der det blant annet (tredje avsnitt) angis selskapets formål. Innen denne rammen kan et slikt interkommunalt selskap opptre som en vanlig markedsaktør og selge tjenester, både til sine eiere og til andre, på samme måte som statsforetak eller offentlig eide aksjeselskap. Levering av tjenester til eierkommunene kan være forankret i bestemmelser i selskapets vedtekter om dette, eller de kan bygge på generelle eller individuelle avtaler om dette.

Så langt er alt ganske greit. Men i noen situasjoner kan EØS-avtalen skape problemer. Salg tjenester i en konkurransesituasjon må skje på vilkår som ikke innebære støtte til den som kjøper disse, se [EØS-avtalen art. 61](#) som forbyr «støtte gitt av statsmidler i enhver form, som vrir eller truer med å vri konkurransen ved å begunstige enkelte foretak», noe jeg forstår også gjelder for offentlig heleide selskaper som interkommunale selskaper etter loven om disse.

Dette er altså noe annet enn [§ 27-samarbeid i kommuneloven av 1992](#), det som nå heter «kommunalt oppgavefellesskap» og er regulert i [kapittel 19 i kommuneloven av 2018](#). Også her er rammene for hva et slikt samarbeid kan omfatte, ganske vide, og i merknadene til bestemmelsen i proposisjonen til 2018-loven sies om dette: «Oppgavefellesskap kan både benyttes til enkle og mindre omfattende samarbeid, som samarbeid om kontrollutvalgssekretariat, kommuneadvokat og lignende, og til større og mer omfattende samarbeid. Bestemmelsen åpner i utgangspunktet for samarbeid om å løse alle typer oppgaver, både lovpålagte og ikke-lovpålagte.»

Heller ikke denne samarbeidsformen avskjærer dermed salg av tjenester eller annet til kommuner eller private, men også her vil forbudet mot statsstøtte kunne komme inn som en begrensning hvis det som tilbys «truer med å vri konkurransen ved å begunstige enkelte foretak».

Om regionråd som er organisert som IKS. Må disse omdannes til interkommunalt politisk råd?

Kommunalnytt nr. 6/2021 (09.09.2021)

Departementet fikk i mai en henvendelse med spørsmål om såkalte regionråd som er organisert som IKS etter lov om interkommunale selskaper, må omdannes til interkommunalt politisk råd etter kommuneloven kapittel 18.

Bakgrunnen var at regionråd trolig i stor grad har vært organisert som § 27-samarbeid etter den gamle kommuneloven. Alle § 27-samarbeid må omdannes hvis de skal fortsette virksomheten sin. Dette som en konsekvens av at den nye kommuneloven ikke viderefører adgangen til å ha § 27-samarbeid.

Omdanningsregler finnes i kommuneloven § 31-2.

Spørsmålet var altså om regionråd som er organisert som IKS også må omdannes, siden IKS fortsatt på generelt grunnlag er en lovlig organisasjonsmodell.

Departementet la til grunn at regionråd som er organisert som IKS er forpliktet til å omdanne seg til interkommunalt politisk råd etter kommuneloven kapittel 18.

[Her kan du lese hele uttalelsen.](#)

Alle publiserte tolkningsuttalelser til kommuneloven er tilgjengelig på regjeringen.no.

Bruker to måneder på innsynsbegjæringer – må tåle kritikk av Sivilombudet

Kommunal Rapport 09.09.2021

Trondheim kommune bruker rundt to måneder på å behandle innsynskrav. Sivilombudet betegner det som uakseptabelt lang tid.

– Vi etterstreber å følge gjeldende lovverk også på dette området, men den sterke økningen i innsynsforespørsler gjør dessverre at vi har kommet litt på etterskudd. Vi tar derfor kritikken fra Sivilombudet alvorlig, uttaler fungerende organisasjonsdirektør Olaf Løberg i Trondheim.

«Uakseptabel lang»

På generelt grunnlag og av eget tiltak har Sivilombudet undersøkt saksbehandlingstiden i innsynssaker i Trondheim kommune. I undersøkelsen orienterte kommunen om at de over tid hadde observert en økning i antall innsynsforespørsler, og at pandemien og etableringen av nettavisen Nidaros i Trondheim er viktige årsaker til dette.

Kommunen opplyste i juli at de hadde 415 ubehandlede innsynskrav, og at normal behandlingstid på innsynskrav var omtrent to måneder.

«En normal saksbehandlingstid av innsynskrav på cirka to måneder er uakseptabel lang, og bidrar til uthuling av offentlighetsprinsippet og hensynene offentliglova er ment å ivareta», [skriver Sivilombudet i sin uttalelse.](#)

Sivilombudet har i tidligere uttalelser lagt til grunn at de fleste innsynskrav bør kunne behandles innen én til tre arbeidsdager, men at det i enkelte tilfeller kan ta lenger tid.

Ombudet peker på hva som kommer fram i en NOU fra 2003.

«Her fremgår det at en saksbehandlingstid som overstiger åtte virkedager, normalt vil måtte regnes som uakseptabel lang», skriver ombudet.

«Ingen ekstraordinær situasjon»

Ombudet peker på at ressursproblemer som skyldes variasjoner i antall ansatte eller økt saksantall, ikke kan gi generelt grunnlag for å godta lengre saksbehandling enn lovens krav.

«Det pålegger kommunen å sørge for å organisere seg på en slik måte, eller eventuelt tilføre tilstrekkelige ressurser, slik at innsynsbegjæringene blir behandlet i tråd med gjeldende krav til saksbehandlingstiden», skriver Sivilombudet.

Ombudet viser til at det er grunn til å ha forståelse for at en plutselig økning i saksmengden kan skape problemer med tanke på overholdelse av frister i en overgangsperiode, men at kommunen plikter å sørge for at lovens krav oppfylles.

«Kommunen kan heller ikke i dag sies å være i en ekstraordinær eller uventet situasjon. Kommunen har hatt 1,5 år på å tilpasse seg endringer i antall innsynskrav og kompleksiteten i disse siden etableringen av den nye nettavisen Nidaros og utbruddet av covid-19-pandemien», skriver Sivilombudet.

Ikke tilstrekkelige tiltak

Ut ifra svarene fra Trondheim kommune tolker Sivilombudet det slik at ingen innkomne innsynskrav behandles i tråd med saksbehandlingskravene i offentlighetsloven, og at dette tilsynelatende har pågått i lang tid.

Kommunen har vist til at det er satt av årsverk til et innsynsprosjekt, og at kommunen skal forsterke innsynsgruppen med en ny stilling fra neste år. Sivilombudet kan ikke se at dette har gitt noen umiddelbar effekt.

«Det er vanskelig å se at de tiltakene kommunen har beskrevet vil kunne få tilstrekkelig effekt før en stund fram i tid. Ombudet ber på denne bakgrunn kommunen om å vurdere iverksettelse av ytterligere tiltak for å få ned saksbehandlingstiden, også på kort sikt», skriver ombudet.

Sivilombudet ber om tilbakemelding på utvikling i saken og oppdatert informasjon om saksbehandlingstiden innen midten av oktober.

Eventuelt

Behandles i utvalg

Kontrollutvalget i Orkland kommune

Møtedato

26.10.2021

Saknr

42/21

Saksbehandler Eva J. Bekkavik

Arkivkode FE - 033, TI - &17

Arkivsaknr 21/299 - 2

Forslag til vedtak

Saken legges frem uten forslag til vedtak.

Godkjenning av protokoll fra dagens møte

Behandles i utvalg

Kontrollutvalget i Orkland kommune

Møtedato

26.10.2021

Saknr

43/21

Saksbehandler Eva J. Bekkavik

Arkivkode FE - 033, TI - &17

Arkivsaknr 21/299 - 3

Forslag til vedtak

Møteprotokollen fra dagens møte i kontrollutvalget, 26.10.2021, godkjennes.